

T. C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AİLE EĞİTİMİNİN İŞİTME ENGELLİ ÇOCUKLARIN
AİLELERİNİN BEKLENTİLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Melek GÖKCAN

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
MERKEZ KÜTÜPHANESİ

Eskişehir, 1987

ÖNSÖZ

Son yıllarda işitme engelli çocukların eğitimindeki gelişmeleri gözleyecek olursak, anne-babalara düşen görevin önemini daha iyi anlayabiliriz. Anne ve babalara düşen bu görevin gerçekleştirilmesinde ise, eğitimciler onlara destek ve yardımcı olmaktadır.

Bu araştırma, kendilerinin eğitilmeleri imkanını bularak şanslı diyebileceğimiz anne ve babaların, aldıkları eğitimler sonucu beklentilerinde farklılık olup olmadığını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'de, özel eğitim alanında ihtiyaç hissedilen ara, henüz yaygınlaşamayan, aile eğitiminin gerekliliğini daha somut bir şekilde göstermek için yapılan bu araştırmayla; ailenin eğitim öncesi beklentilerinin aile eğitimiyle farklılaştığı ve daha olumlu yönde olduğu ortaya konulmuştur.

Söz konusu araştırma, Anadolu Üniversitesi, İÇEM'deki aile eğitim almış ailelere anket yoluyla ulaşılarak yapılmıştır.

Bu çalışma sırasında öncelikle, konu seçimi, konunun yönlendirilmesi ve araştırma süresince değerli fikirleriyle katkılarda bulunan tez danışmanım, Yard. Doç. Dr. Ahmet KONROT'a teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmada yer alan uygulamanın yapılabilmesi için gerekli izin ve onayı sağlayan ve anket sorularının hazırlanmasında fikirler veren İÇEM Müdürü, Umran TÜFEKÇİOĞLU'na, araştırmaya katılan tüm anne-babalara içten cevapları için ve anketlerin ailelere ulaştırılmasında ve toplanmasında öğretmen arkadaşlarıma ve okul servis görevlisine teşekkürlerimi sunarım.

Eskişehir, 1987

Melek GÖKCAN

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
Değerlendirme kurulu üyeleri	iii
Önsöz	iv
Çizelgeler listesi	viii
BÖLÜM	
I. GİRİŞ	1
Problem	6
Amaç	6
Önem	9
Sayıltılar	9
Sınırlılıklar	10
Tanımlar	10
II. YÖNTEM	
Araştırma Modeli	12
Evren ve Örneklem	12
Veriler ve Toplanması	13
Uygulama	15
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	16
III. BULGULAR VE YORUM	19
IV. ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER	
Özet	57
Yargı	64
Öneriler	65
EKLER	
(A) İzin ve Onaylar	67
1- 1.Kısım Anket Soruları	69

2- 2.Kısım Anket Soruları	73
3- Anket İçin Cevap.Formu.....	77
4- Anket Yönergesi	79
Çizelgelerde Yer Alan Ham Puanlar	
- Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası beklentilerinden aldıkları ham puanlar	81
- Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası işitme cihazından beklentilerinden aldıkları ham puanlar	83
⊖ Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası kendilerine verilen eğitimden beklentilerinde aldıkları ham puanlar	85
⊖ Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası çocuklarına verilen eğitimden beklentilerinde aldıkları ham puanlar	87
- Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası eğitimciden beklentilerinde aldıkları ham puanlar..	89
- Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası çocuklarının dil gelişiminden beklentilerinde aldıkları ham puanlar	91
KAYNAKÇA	93

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
1. Anne-babaların aldıkları aile eğitimi süresine göre dağılımları.....	19
2. Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası beklentilerinden aldıkları puanların değerlendirilmesi.....	20
3. Anne-babaların aile eğitimi süresine göre beklentilerinden aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.....	22
4. Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre, anneler ile babaların beklentilerinden aldıkları puanların değerlendirilmesi.....	24
5. Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası, işitme cihazından beklentilerinden aldıkları puanların değerlendirilmesi.....	26
6. Anne-babaların aile eğitimi süresine göre, çocuklarına takılan işitme cihazından beklentilerinden aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.....	27
7. Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre, anneler ile babaların çocuklarına takılan işitme cihazından beklentilerinden aldıkları puanların değerlendirilmesi.....	29
8. Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası kendilerine verilen eğitimden beklentileri konusunda aldıkları puanların değerlendirilmesi	31

9. Anne babaların aile eğitimi alış süresine göre, kendilerine verilen eğitimden beklentileri konusunda aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.....33
10. Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre, anneler ile babaların kendilerine verilen eğitimden beklentilerinde aldıkları puanların değerlendirilmesi.....35
11. Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre, çocuklarına verilen eğitimden beklentileri konusunda aldıkları puanların değerlendirilmesi....36
12. Anne-babaların aldıkları eğitim süresine göre, çocuklarına verilen eğitimden beklentileri konusunda aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.....38
13. Çocuklarına verilen eğitimden beklentilerinde anneler ile babaların aldıkları puanların değerlendirilmesi.....40
14. Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre, eğitimciden beklentilerinden aldıkları puanların değerlendirilmesi.....41
15. Anne-babaların aldıkları eğitim süresine göre, eğitimciden beklentileri konusunda aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.....43
16. Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre, anneler ile babaların eğitimciden beklentiler konusundaki puanlarının değerlendirilmesi.....45

17. Anne-babaların aile eğitimi öncesinde ve sonrasında çevreden beklentilerindeki görüşlerine ilişkin sorulara ait puanların değerlendirilmesi.46
18. Anne-babaların aile eğitimi alış süresine göre, çevreden beklentiler konusunda aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.....48
19. Aile eğitim öncesi ve sonrasında anneler ile babaların çevreden beklentilerinden aldıkları puanların değerlendirilmesi.....50
20. Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası çocuklarının dil gelişiminden beklentileri konusunda aldıkları puanların değerlendirilmesi..51
21. Anne-babaların aile eğitimi alış süresine göre, çocuklarının dil gelişiminden beklentileri konusunda aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.....53
22. Aile eğitimi öncesine ve sonrasına göre, anneler ile babaların çocuğun dil gelişiminden beklentileri konusunda aldıkları puanların değerlendirilmesi.....55

GİRİŞ

İnsanoğlu içsel gereksinmeleriyle dış-çevre koşulları arasındaki ilişki ve bağdaştırmayı duyuları yoluyla sağlar. Bu duyular, görme, işitme, koklama, dokunma ve tatmadır. Bunlar arasında işitme, bireyin çevresi ile ilişki kurmasında yararlandığı duyuların başta gelenlerinden biridir. İşitme yoluyla bireyin çevre ile ilişki kurması en azından üç düzeyde görülebilir ve açıklanabilir; ilkel, anlamli ve sembolik düzey (Hardy W.G, 1952). İlkel düzeyde birey çevresindeki sesleri sezer, anlamli düzeyde bireyin davranışları bazı seslerle birleşir hale gelir. Bazı sesler belli bir takım olayları belirtirler. Örneğin, kapı zili kapının biri tarafından çalındığını, otomobil kornası otomobilin geldiğini veya yol istediğini, su şırıltısı suyun akışını, evde çeşmenin damlaması onun iyi kapanmadığını ya da bozulduğunu bize belirtir ve bizler ona göre davranırız. İlkel ve anlamli düzeyden sonra, işitmenin en üst düzeyi, dil sembollerinin kullanılmasıdır(Enç, Çağlar, Özsoy, 1981). Bu da, olayların sözlü ve anlamli olarak ifadesi olarak açıklanabilir. Yani, birey çevresindeki sesleri sezer, bu seslere tepki gösterir ve yaşadığı, gördüğü ve duyduğu olayları anlamli olarak, sözlü biçimde ifade eder.

İşitme engelli bireyin hiç bir yardım ve destek almadan, işitme cihazı takmadan, çevreyle ilişkisinde yukarıda açıklandığı gibi ilkel, anlamli ve sembolik düzeylerden söz etmek güçtür. Bunun sağlanabilmesi için işitme engelli bireyin eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır.

Dikkate alınmalıdır ki, bireyin zihin ve iletişim gelişimi, okul başarısı ve genel uyumu işitme engelinden etkilenir(Özsoy, 1981).

Düşünce ve duyguların bireyler, toplumsal kümeler, toplumlar arasında söz, el-kol devimi, yazı, görüntü v.b. aracılığıyla değiş-tokuş edilmesini sağlayan toplumsal etkileşim süreci olarak adlandırılan iletişimin(Hançerlioğlu, 1977) gerçekleşmesi, işitme engelli bireyin bu şartlara uyum sağlayamaması nedeniyle mümkün değildir. İşitme engellilerin eğitimi demek, sadece işitme engeline sahip bireyin eğitimi demek olmayıp, onun her an birlikte olduğu ailesinin ve yakın çevresinin de eğitimi demektir.

İnsanoğlu, en aciz olduğu bebeklik ve çocukluk dönemlerinde ailesine, anne ve babasına bağımlı olarak yaşar. Açlık, susuzluk, tuvalet, sevgi ve öğrenme gibi bir çok ihtiyacını nasıl karşılayacağını da anne-babasından öğrenir. Onu yeni durum ve ortamlara hazırlayan hep anne-babasıdır. Bu nedenle çocuğun hayata hazırlanmasında ailenin önemi büyüktür. Aile, işitme engelli çocuk ve onun hayata hazırlanmasında da aynı değeri, belki de daha fazlasıyla taşır.

Çocuk için böylesine değerli olan ailesi, acaba çocuklarının işitme engelli olduğunu öğrendiklerinde ne yaparlar? İşte problem buradadır. Aile çocuğunun engelini

Öğrendiğinde ne tür tepkiler gösterip, nasıl davranır ve davranışlarını nasıl düzenler? Ailenin (çocuklarına takılan işitme cihazından, kendilerine ve çocuklarına verilen eğitimden, eğitimciden, çevreden, çocuğun dil gelişiminden) beklentileri nelerdir?

Çocuklarının işitme engeli doktor tarafından tespit edilmiş olan aile, oldukça çaresiz, ne yapacağını bilemez, ya her söyleneni yapmaya hazır ya da söylenenlere hiç aldırmaz bir durum gösterir.

Bu durumdaki aileleri, teşhis konulduktan sonra ilgili kuruma havale etmek, hiç bir zaman tek çözüm olarak görülmemelidir. İlgili kurum başvuran aileye, çocuklarına nasıl davranacakları, gelişimini nasıl gözleyip, daha ileriye nasıl gidebilecekleri v.b. konular hakkında yardımda bulunmalıdır. İşte bu yardım da ailenin ihtiyacını ortaya koyar ve ailenin eğitimi gereksinimini doğurur.

İÇEM'e başvuran ailelerin hemen tümünün aile eğitiminin tek amacının, aileye öğretme tekniklerini iyice göstermek ve çocuğa öğretmek olduğuna inandıkları kişisel gözlemlerimiz arasındadır. Oysa aile eğitimi, sadece çocuk ile oynamak ve doğal dil ile konuşma örneğini vermek olmayıp, öğretme tekniklerini göstermenin yanında yetişkinin eğitimini sağlamak ve ona destek olmaktır.

9 Aile eğitiminde ulaşılmak istenen amaç, mümkün olduğu kadar çocuğu normale yaklaştırmak ve işitme kaybının etkilen- diği diğer gelişim alanlarının (sosyal-duygusal-fiziksel) etkilenmesini en aza indirmek ve çocuğa olabildiği kadar normal ortam sağlamaktır(McCormick, 1975). Sağlanan bu ortamlarda çocuğu etkileyebilmek için öncelikle çocuğun her zaman beraber olduğu anne-babasını etkilemek gerekir.

İşitmezlik tanısı konulduktan sonra işitme engel- li bireylerin aileleri bir takım tepkiler gösterebilir- ler. Sıklıkla görülen bu tepkileri şöyle sıralayabiliriz:

- 1) Yapılan testlere inanmamak,
- 2) Teşhis üzerinde fazla durarak başka doktorları dolaşmak,
- 3) Tedavisine geçememek,
- 4) Başka doktorları şikayet etmek,
- 5) Mucize aramak,
- 6) Başa çıkamayacağım duygusuna kapılmak,
- 7) Normal ilişkiye geçmede kendine güvenmemek,
- 8) Ailelerin kendilerini toplum dışında kaldıkları- rını düşünmeleri,
- 9) Umutsuzluğa kapılmak,
- 10) Sürekli mutsuz olmak,
- 11) Kendilerini suçlu hissetmek,
- 12) Cihazı taktıktan sonra, cihazı önemseyip insan ilişkilerini önemsememek v.b.

Tabi ki, her aile bu tür tepkiler göstermez. Bazı aileler teşhisi kabul ederek, eğitime önem verirler.

Rosen(1965), engelli çocukların anne-babalarının teşhis sonunda bir çok evrelerden geçtiğini anlatan bir model geliştirir. Fakat bütün aileler bu evrelerden geçmek durumunda değildirler ya da farklı zamanlarda ve sürelerde bu evrelerden geçerler. Bu evreleri bilmek, aile eğitimcisinin aileye yardımı konusunda daha bilinçli ve faydalı olmasını sağlar. Rosen'a göre, anne çocuğunun bir engeli olduğunu itiraf etmek durumuna gelebilir. Hemen hemen her aile, çocuğunun neden böyle olduğunu düşünür. Bu konuda bir takım yanlış inançlar vardır, bu yanlış inançların düzeltilmesi gerekir. Eğer bu yanlışlar düzeltilmezse aileler boşboşuna kendilerini suçlarlar. İşte aile eğitimi, aileye işitmezlik tanısı sonrası ailelerin düşebilecekleri bu yanlışları onlara göstererek, yanlışlarını düzelterek eğitimciye göre istendik davranışlarla aileyi yönlendirmeyi, desteklemeyi ve çocuğunun engelli olduğunu objektif olarak kabul edip çocuklarına yardım verebileceklerine inanmalarını sağlar.

Çocuklarının işitme sorunu ortaya çıktığında, anne-babalar çocuklarına çeşitli biçimlerde davranabilirler. Ya çocuklarının her dediklerini yaparlar, ya onu bir köşeye itip kendi kendisiyle başbaşa bırakarak toplımdan soyutlarlar, ya çok fazla endişeye kapılıp bu endişele-

rini çocuklarına da yansıtırlar ya da cihaz takmayı kabul edip bu kez cihazı kapalı tutarlar veya insanlık bağından daha çok, elektronik yardımlara ve makinalara bağlı hale gelebilirler.

İşte teşhis sonrası bu farklı tepki ve davranışlar aile eğitimiyle uygun bir şekilde düzeltilmeye çalışılır. Anne-baba aldıkları eğitimlerle çocuklarını yeni öğrenme yaşantılarına güdüleyip, sosyal davranışlar geliştirmelerine yardımcı bulunurlar. Çocuklarının bir köşede kendi kendine kalmalarına fırsat vermeyip, sosyal yaşantılarını geliştirip, yeni yeni ortamlar yaratarak dillerinin gelişmesine ve toplum içinde bir yer edinmelerine katkıda bulunurlar.

Problem

İşitme engelli çocuğa sahip anne-babaların, kendilerine verilen aile eğitimi öncesi ve sonrası beklentileri arasında bir farklılık var mıdır?

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, işitme engelli bireyin anne-babasının kendilerine verilen aile eğitiminden beklentileri yönünde fayda sağlayıp sağlayamadığını ortaya çıkarmaktır.

Bunu belirlemek için aşağıdaki sorulara yer verilmiştir:

1. Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası beklentilerinde farklılık var mıdır?
2. Anne-babaların aldıkları eğitim, alış süresine göre kümelenendiğinde de beklentilerinde farklılık var mıdır?
3. Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre beklentilerde anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında farklılıklar var mıdır?
4. Aile eğitimi sonrasında anne-babaların çocuklarına takılan işitme cihazından beklentilerinde aile eğitimi öncesine göre bir fark var mıdır?
5. Anne-babaların çocuklarına takılan işitme cihazından beklentilerinde, aldıkları eğitim alış süresine göre kümelenendiğinde de beklentilerinde farklılık var mıdır?
6. Çocuğa takılan işitme cihazından beklentilerde anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında farklılıklar var mıdır?
7. Aile eğitimi öncesine ve sonrasına göre, anne-babaların kendilerine verilen eğitimden beklentilerinde farklılık var mıdır?
8. Anne-babaların kendilerine verilen eğitimden beklentilerinde, aldıkları eğitim alış süresine göre kümelenendiğinde de farklılık var mıdır?
9. Kendilerine ve çocuklarına verilen eğitimden beklentilerinde anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında farklılıklar var mıdır?

10. Aile eğitimi öncesine ve sonrasına göre, anne-babaların çocuklarına verilen eğitimden beklentilerinde farklılık var mıdır?

11. Anne-babaların çocuklarına verilen eğitimden beklentilerinde, aldıkları eğitim alış süresine göre kümelenildiğinde de farklılık var mıdır?

12. Çocuklarına verilen eğitimden beklentilerinde anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında farklılıklar var mıdır?

13. Aile eğitimi öncesine ve sonrasına göre anne-babaların kendilerine eğitimi veren eğitimciden beklentilerinde farklılık var mıdır?

14. Anne-babaların eğitimciden beklentilerinde, aldıkları eğitim alış süresine göre kümelenildiğinde de farklılık var mıdır?

15. Aile eğitimi öncesine ve sonrasına göre eğitimciden beklentilerinde, anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında farklılıklar var mıdır?

16. Aile eğitimi öncesine ve sonrasına göre anne-babaların çevreden beklentilerinde farklılık var mıdır?

17. Anne-babaların çevreden beklentilerinde, aldıkları eğitim alış süresine göre kümelenildiğinde de farklılık var mıdır?

18. Aile eğitimi öncesine ve sonrasına göre çevreden beklentilerinde, anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında farklılıklar var mıdır?

19. Aile eğitimi öncesine ve sonrasına göre anne- babaların çocuklarının dil gelişiminden beklentilerinde farklılık var mıdır?

20. Aile eğitimi öncesine ve sonrasına göre anne- babaların çocuklarının dil gelişiminden beklentilerinde, aldıkları eğitim alış süresine göre kümelendiğinde de farklılık var mıdır?

21. Aile eğitimi öncesine ve sonrasına göre çocuklarının dil gelişiminden beklentilerinde, anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında farklılıklar var mıdır?

Önem

Bu çalışmanın, işitme engelli ve diğer özel eğitim gerektiren çocukların eğitiminde, anne-babanın çocukları ve engeli ile ilgili ihtiyaçlarının giderilerek, problemlerinin çözümlenmesi, teşhisten hemen sonraki beklentilerinin aile eğitimiyle farklılaşp farklılaşmadığı ortaya konularak bu konuyla ilgili çalışmalara yardımcı olacağı ümit edilmektedir.

Sayıtlılar

1. Anne-babalar kendilerine sunulan anket sorularını içten, doğru ve hiç bir yerden hatta birbirlerinden dahi etkilenmeden cevaplandırmışlardır.

2. Aileler ankette yer alan aile eğitimi öncesine ve aile eğitimi sonrasına ilişkin soruları tarafsız olarak ve içtenlikle cevaplandırmışlardır.

3. Geliştirilen ankette yer alan sorular, ailelerin, aile eğitimi öncesi ve aile eğitimi sonrası beklentilerindeki farklılığı ortaya koymuştur.

Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi'ne bağlı İşitme Engelli Çocuklar Eğitim Merkezi'ne gündüzlü öğrenci olarak bulunan öğrencilerin anne-babaları ile,

2. Ve bu araştırma için tanınan süre ile sınırlıdır.

Tanımlar

İletişim: Düşünce ve duyguların bireyler, toplumsal kümeler, toplumlar arasında söz, el-kol devimi, yazı, görüntü v.b. aracılığıyla değiş-tokuş edilmesini sağlayan toplumsal etkileşim süreci.

(Hançerlioğlu, 1976)

Beklenti: Bir olayın baş göstereceğini sezinleyip hazırlanan kişinin gerilimi. Öğrenme sürecindeki bir ipucuna karşı gösterilen tepkinin gelecekteki bir olayla ilişkili olması (Hançerlioğlu, 1976) yani, yaşantımızda karşılaştığımız bazı durumlara gösterilen tepkinin gelecekte karşılaşılması mümkün benzer durumlara ilişkili olması, aynı ya da benzer tepkilerin umulması.

Aile eğitimi: Çocuğun gelişimi ve eğitimi sırasında karşılaşılabilecek her hangi bir problem için aileye gerekli olacak yardımı eklektik bir yaklaşımla kazandırma süreci.

İşitme engelli: Günlük yaşantıda, normal olarak işitsel iletişimlerini sağlayamayan ve başkalarının daha yüksek sesle konuşmalarını gerektirecek türden işitme özürüne sahip birey.

İşitme engellilerin eğitimi: İşitme engeline sahip bireyin ve onun her an birlikte olduğu ailesinin, yakın çevresinin, uzman kişiler tarafından çocuğun özürü ve bireysel özelliklerine uygun ortamlar sağlanarak, bu konuda geliştirilen eğitim programları aracılığıyla eğitimi.

(A.E.Ö.) Aile eğitimi öncesi: İşitme engelli çocuğa sahip anne-babaların herhangi bir kurum ya da İÇEM den eğitim almadan öncesi durumu.

(A.E.S.) Aile eğitimi sonrası: İşitme engelli çocuğa sahip anne-babaların İÇEM'de aile eğitimi aldıktan sonraki durumu.

(E.D.P.) En düşük puan: Anne-babaların kendilerine sunulan anketteki sorulara cevap verdikten sonra, elde edilen puanların en düşük olanı.

(E.Y.P.) En yüksek puan: Anne-babaların kendilerine sunulan anketteki sorulara cevap verdikten sonra, elde edilen puanların en yüksek olanı.

(Ort.Puan) Ortalama Puan: Anne-babaların kendilerine sunulan anketteki sorulara cevap verdikten sonra, elde edilen tüm puanların ortalaması.

B Ö L U M II

YÖNTEM

Aile eğitimi alan anne-babanın, işitme engelli çocuğuna ve kendisine verilen eğitime, eğitimciye, çocuğunun kullandığı cihaza, çevreye karşı beklentilerindeki değişikliği ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma, hazırlanan anketin değerlendirilmesiyle gerçekleştirilecektir.

Arastırma Modeli

Çalışmamızın gerçekleştirilebilmesi için tanınan süre, izleme yaklaşımı ile araştırma yapabilmemize olanak vermediğinden, kesit alma yaklaşımı benimsenmiştir.

Bu haliyle, çalışma kesit alma yöntemiyle işitme engelli çocuğu olan anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası beklentilerine ilişkin ipuçları verebilecek geriye dönük bir tarama modelindedir.

Evren ve Örneklem

Arastırmanın evrenini tüm işitme engelli çocukların anne-babaları oluşturmaktadır. Çalışma evrenini ise, İÇEM'de aile eğitimi alan anne-babalar oluşturmuştur.

Çalışmanın örneklen grubunu oluşturmak üzere rastlantısal yöntemli İÇEM'de aile eğitimi almış 100 deneye (50 anne ve 50 baba) anket formları gönderilmiştir. Ancak bu ailelerden bazıları formlarının üzerinde anne ya da baba olduklarını işaretlemeyi unutmuşlardır. Anneler ile babaların ayrı ayrı beklenti farklılıklarının da gözlenmesi amaçlandığından 32 aile değerlendirmeye alınmıştır. Böylece, ulaşılabilen 32 anne ve 32 baba (toplam 64 denek) bu çalışmanın örneklem grubunu oluşturmuştur.

Veriler ve Toplanması

Verilerin elde edilmesinde anne-babanın eğitime, eğitimciye, kullanılan işitme cihazına, çevreye karşı beklentilerindeki farklılığı ortaya koymak için bir anket hazırlanmıştır.

Anket iki kısımdan oluşturulmuştur. Birinci kısımdaki sorular anne-babanın şimdiki bilgisine dayanarak, ikinci kısımdaki sorular ise, İÇEM'e gelmeden önceki bilgi ve düşüncelerine dayanarak cevaplandıracakları şekilde düzenlenmiştir.

Bu ankette yer alan soruların, amaçları gerçekleştirilmesine dikkat edilmiştir. Bunun için, her amaç tek tek ele alınıp değişik boyutları içerebileceği düşünülmüş ve her bir amaç için 6 ile 24 arasında yargı cümlesi hazırlanmıştır.

Bu cümlelerin hazırlanmasında, araştırmacının aile eğitimi uygulamaları sırasında karşılaştığı tepki, problem ve durumlar gözönüne alınmış, zaman zaman da ailelerle görüşmeler yapılmıştır.

Hazırlanan cümlelere, anne-babaların kendilerine en uygun yanıtı verebilmeleri için,

"kuvvetle katılıyorum - katılıyorum - biraz katılıyorum - hiç katılmam - fikrim yok"

şeklinde beşli seçenek verilmiştir. Cümlelerin değişik boyutları içermesi nedeniyle, seçeneklerden

"kuvvetle katılıyorum"

seçeneği her cümle için tek doğru olarak gösterilmemiş,

"hiç katılmam"

şeklindeki yanıtların da doğru kabul edildiği cümlelere yer verilmiştir.

Hazırlanan tüm cümleler tekrar gözden geçirilerek, ulaşılmak istenen amaca yanıt vermeyecek türden olanları çıkarılmış ve cümle sayısı 50 ile sınırlandırılmıştır. Bunun için zamanın sınırlı olması nedeniyle ailelere bir öntest uygulanmamış, uzman bir kişinin fikirleri alınmıştır. (Ek 1)

Daha sonra, anne-babanın eğitim almadan önceki beklentilerini belirleyebilmek için bu cümleler içerikleri bozulmadan başka bir şekilde ifade edilerek gene 50

cümleden oluşan ikinci kısım oluşturulmuştur. Bu kısma ise birinci kısımda olduğu gibi beşli, ama bu kez,

"kuvvetle katılırdım - katılırdım - biraz katılırdım - hiç katılmazdım - fikrim yoktu"

şeklinde seçenekler düşünülmüştür. (Ek 2)

Birinci ve ikinci kısım toplam 100 cümleden oluşmuştur. Birinci ve ikinci kısma ayrı ayrı 50'şer maddelik ve belirtilen seçenekleri içeren,

"a - b - c - d - e"

şıklarının yer aldığı cevap kağıdı hazırlanmıştır.(Ek 3)

Uygulama

Anketler, soru kitapçıkları ve cevap kağıtları olarak iki kısımdan oluşturularak, soru kitapçığının üstüne yönergesi ilave edilmiştir.(Ek 4)

Soru kitapçıkları her aileye birer adet olmak üzere 50, cevap kağıtları ise birinci ve ikinci kısım için ayrı ayrı olmak üzere hem anneye hem babaya 100 adet çoğaltılmıştır.

Yönerge, soru kitapçığı, cevap kağıtları, ne kadar sürede geri iade edileceği ve cevapların gizliliği için

kapalı zarfa konması gerektiğini bildiren yazı tek bir zarfa konulup ağzı kapatılarak, 50 çocuğa verilmiş ve anne-babalarına iletmeleri istenmiştir.

Anne-babalara sorular ayrı ayrı cevaplandırılmaları yönergede belirtilmiştir.

Anne-babalardan soruları cevaplayıp, cevap kağıdına işaretleyerek, anne veya baba olduklarını da belirttikten sonra belirtilen tarihte, soru kitapçığını, yönergeyi ve cevap kağıtlarını gene kapalı bir zarfla, okul servisi görevlisine veya çocuğun çantasına koyarak araştırmacıya ulaştırmaları istenmiştir.

Verilerin Çözülmesi ve Yorumlanması

Daha önce de anlatıldığı gibi, ailelere gönderilen ankette yer alan sorulara beş seçenek arasından en uygun yanıt vermeleri istenmişti. Ankette yer alan sorular tek tek incelenerek seçeneklere olumsuzdan olumlu beklentilere göre, 0 ile 4 arasında puan verilmiştir. Böylece, "fikrim yok" seçeneğini her durumda işaretleyen denek sıfır (0) puan almış, diğer seçenekler ise sorunun özelliğine göre verilen puanlar üzerinden değerlendirilmiştir. Bir başka deyişle, bir soru için "Kuvvetle Katılıyorum" seçeneği olumlu bir yanıt olarak benimsendiğinde dört puan verilmiş, bir başka soru için

aynı seçenek olumsuz bir yanıt olarak belirlendiğinden bir puan verilmiştir. Bu durumda seçeneklere verilen puanlar sorunun özelliğine göre aşağıdaki durumlardan (a) ya da (b) ye göre değerlendirilmiştir. Buna ilişkin genel yanıt anahtarı Ek 3'de verilmiştir.

	Kuv.Katılıırım	Katılıırım	B.Katılıırım	H.Katılmam	F.Yok
	Kuv.Katılırdım	Katılırdım	B.Katılırdım	H.Katılmadım	F.Yoktu
(a)	4	3	2	1	0
(b)	1	2	3	4	0

Böylece bir denegin ankete verdiği yanıtlardan bir tek puan elde edilmiş ve değerlendirmede bu esas alınmıştır. Görüleceği gibi, buradan, puan düştükçe beklentilerin olumsuz yönde olduğu, puan arttıkça ise beklentilerin olumlu yönde geliştiği sonucuna ulaşmak mümkündür.

Anket uygulandıktan sonra elde edilen veriler değerlendirilerek, sonuçlar ve amaçlar karşılaştırılmıştır. Elde edilen bilgiler çizelgelerle somut hale getirilerek yorumlamaya gidilmiştir.

Verilerin çözümlenmesinde "t" testi kullanılmış, anlamlılıkları .05 düzeyinde sınanmıştır.

Kullanılan formül aşağıda verilmiştir:

"t" testi:

$$t = \bar{d} \div \sqrt{\frac{\Sigma d^2 - \frac{(\Sigma d)^2}{n}}{n(n-1)}}$$

Tüm sonuçlar, bulgular bölümünde ayrıntılı olarak verilmiştir.

B Ö L Ü M III

BULGULAR VE YORUM

Bu araştırma ile Eskişehir Anadolu Üniversitesi, İşitme Engelli Çocuklar Eğitim Merkezi'ne gündüzlü devam eden öğrencilerin, anne-babalarının aile eğitimi öncesi beklentilerinin, aile eğitimi aldıktan sonra farklılıklar gösterip göstermediği, belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için seçilen örneklem grubundaki deneklerin, aile eğitimi aldıkları süreye göre dağılımı Çizelge 1'de görülmektedir.

Deneklerin Aile Eğitimi Aldıkları Süre (YIL)	Anne	Baba	Toplam	%
2 yıl	6	6	12	19
3 yıl	3	3	6	9
4 yıl	8	8	16	25
5 yıl	9	9	18	28
6 yıl	6	6	12	19
Ort. süre 4 yıl	Gen. Toplam 32	32	64	100

Çizelge 1. Anne-babaların aldıkları aile eğitimi süresine göre dağılımları.

Buna göre, örneklem grubunda, 2 yıl eğitim almış 6 anne ve 6 baba; 3 yıl eğitim almış 3 anne ve 3 baba; 4 yıl eğitim almış 8 anne ve 8 baba; 5 yıl eğitim almış 9 anne ve 9 baba; 6 yıl eğitim almış 6 anne ve 6 baba yer almaktadır.

Bu dağılım çizelgesinde, deneklerin eğitim aldıkları süreye göre yüzde oranlar da verilmiştir. Buna göre deneklerin %19'unu 2 yıl eğitim alanlar; %9'unu 3 yıl eğitim alanlar; %25'ini 4 yıl eğitim alanlar; %28'ini 5 yıl eğitim alanlar; %19'unu da 6 yıl eğitim alanlar oluşturmaktadır. Araştırmada, 32 anne, 32 baba olarak üzere 64 denekle çalışılmıştır.

Birinci bölümde, ilk sorumuz "Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası beklentilerinde farklılık var mıdır?" ele alındığında Çizelge 2 elde edilmiştir.

		Ort. Puan	Alınan Puan	E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi
A.E.Ö	E.D.P	78						
	E.Y.P	196	114	200	64			
						21,30	2.000	.05
A.E.S	E.D.P	134						
	E.Y.P	189	160	200	64			

Çizelge 2. Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası beklentilerinden aldıkları puanların değerlendirilmesi.

Burada, aile eğitimi öncesi (A.E.Ö) en düşük puan (E.D.P) 78, en yüksek puan (E.Y.P) 196, alınabilecek en yüksek puan (Alı.E.Y.P) 200, ortalama puan ise 114'tür. Aile eğitimi sonrası (A.E.S) en düşük puan (E.D.P) 134, en yüksek puan (E.Y.P) 189, alınabilecek en yüksek puan (Alı.E.Y.P) 200, ortalama puan ise 160'tır.

Ortalama puan bakımından aile eğitimi sonrasında olumlu yönde bir farklılık gözlenmektedir. Bir başka deyişle aile eğitimi sonrasındaki ortalama puan büyümektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilmiştir. Buna göre elde edilen t değeri tablo değeri ile karşılaştırıldığında, aile eğitimi sonrası farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Sorularımızdan ikincisi, şöyle ifade edilmişti: "Anne-babaların aldıkları eğitim, alış süresine göre kümelenildiğinde de beklentilerinde farklılık var mıdır?"

Ailelerin eğitim aldıkları sürelerle göre puanlarıyla birlikte dağılımı Çizelge 3'te verilmiştir. (Bkz. s. 2) Çizelge 3'te görülebileceği gibi alınabilecek en yüksek puan 200 olup, 2 yıl aile eğitimi alan 12 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 96, en yüksek puan 137, ortalama puan ise 112'dir. Aile eğitimi sonrası ise, en düşük puan 134, en yüksek puan 182, ortalama puan 158'dir.

A.E. aldıkları süre (yıl)		Puan	Ort. Puan	Alı. E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi
2	A.E.Ö	E.D.P 96 E.Y.P 137	112		200	12	6,67	2,179 .05
	A.E.S	E.D.P 134 E.Y.P 182	158					
3	A.E.Ö	E.D.P 93 E.Y.P 126	104		200	6	12,49	2,447 .05
	A.E.S	E.D.P 140 E.Y.P 187	162					
4	A.E.Ö	E.D.P 78 E.Y.P 126	111		200	16	24,50	2,120 .05
	A.E.S	E.D.P 146 E.Y.P 172	157					
5	A.E.Ö	E.D.P 98 E.Y.P 126	133		200	18	12,53	2,101 .05
	A.E.S	E.D.P 146 E.Y.P 189	159					
6	A.E.Ö	E.D.P 111 E.Y.P 196	125		200	12	5,614	2,179 .05
	A.E.S	E.D.P 160 E.Y.P 181	167					

Çizelge 3. Anne-babaların aile eğitimi süresine göre beklentilerinden aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.

3 yıl aile eğitimi alan 6 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 93, en yüksek puan 126, ortalama puan 104'tür. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 140, en yüksek puan 187, ortalama puan ise 162'dir.

4 yıl aile eğitimi alan 16 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 78, en yüksek puan 126, ortalama puan 111'dir. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 146, en yüksek puan 172, ortalama puan ise 157'dir.

5 yıl aile eğitimi alan 18 ailede ise, aile eğitimi öncesi en düşük puan 98, en yüksek puan 126, ortalama puan 133'tür. Aile eğitimi sonrasında en düşük puan 146, en yüksek puan 189, ortalama puan ise 159'dur.

6 yıl aile eğitimi alan 12 ailenin de aile eğitimi öncesi en düşük puanı 111, en yüksek puanı 196, ortalama puanı 125'tir. Aile eğitimi sonrasında ise en düşük puanı 160, en yüksek puanı 181, ortalama puanı ise 167'dir.

Ortalama puanlar aile eğitimi alış sürelerine göre kümelenildiğinde de beklentilerde farklılık gözlenmektedir. Olumlu yöndeki bu farkın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilerek 2 yıl için 6,67; 3 yıl için 12,49; 4 yıl için 24,50; 5 yıl için 12,53; 6 yıl için 5,614 değerleri bulunmuş ve bu değerler tablo değerleri ile karşılaştırıldığında, farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür. Ailelerin beklentilerinde farklı eğitim sürelerinden geçmelerine karşın yine de bir farklılaşmanın olduğu açık bir şekilde belirlenmiştir.

Araştırmamızın üçüncü sorusu şöyle belirlenmişti:
 "Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre anneler ile babaların beklentileri ayrı ayrı gözlemlendiğinde farklılıklar var mıdır?"

Anneler ile babaların beklentilere ilişkin anketten aldıkları puanlar, Çizelge 4'te verilmiştir.

		Ort. Puan	Alı. E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi	
Anne	A.E.Ö E.D.P 97	112	126	200	32	16,27	2,042	.05
	A.E.S E.D.P 140							
	A.E.S E.Y.P 189	161						
Baba	A.E.Ö E.D.P 96	116	196	200	32	11,34	2,042	.05
	A.E.S E.D.P 137							
	A.E.S E.Y.P 184	159						

Çizelge 4. Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre, anneler ile babaların beklentilerinden aldıkları puanların değerlendirilmesi.

Bu çizelgede, anneler ile babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası beklentilerinden aldıkları puanlar

ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Buna göre, alınabilecek en yüksek puan 200'dür. Annelerin aile eğitimi öncesi en düşük puanı 97, en yüksek puanı 126, ortalama puanı 112'dir. Aile eğitimi sonrasında göre, en düşük puan 140, en yüksek puan 189, ortalama puan ise 161'dir. Babaların aile eğitimi öncesi en düşük puanı 96, en yüksek puanı 196, ortalama puanı 116'dır. Aile eğitimi sonrasında ise en düşük puan 137, en yüksek puan 184, ortalama puan ise 159'dur.

Aile eğitimi öncesi ve sonrası puanlar bakımından anneler ve babalar ayrı ayrı ele alındığında her iki grupta da gözlenen olumlu yöndeki farkın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilmiştir. Buna göre elde edilen t değerleri tablo değerleri ile karşılaştırıldığında, anneler ile babaların aile eğitimi öncesi ve sonrasındaki beklentileri ayrı ayrı ele alındığında farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Dördüncü sorumuz ise şöyle belirlenmişti:

"Aile eğitim sonrasında anne-babaların çocuklarına takılan işitme cihazından beklentilerinde, aile eğitimi öncesine göre bir farklılık var mıdır?"

Elde edilen değerler Çizelge 5'te verilmiştir.

		Puan	Ort. Puan	Alı. E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi
A.E.Ö	E.D.P	10						
	E.Y.P	26	19	36	64			
						17,77	2.000	.05
A.E.S	E.D.P	24						
	E.Y.P	36	29	36	64			

Çizelge 5. Anne-babaların aile eğitimi öncesive sonrası, İşitme cihazından beklentilerinden aldıkları puanların değerlendirilmesi.

Çizelgede, alınabilecek en yüksek puan 36 olup aile eğitimi öncesi en düşük puan 10, en yüksek puan 26, ortalama puan 18'dir. Aile eğitimi sonrasında en düşük puan 24, en yüksek puan 36, ortalama puan ise 29'dur.

Ortalama puana göre aile eğitimi sonrasında anne-babanın işitme cihazından beklentilerinde olumlu yönde bir farklılık gözlenmektedir. Aile eğitimi sonrasında alınan puanlarda artış görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilip bulunan değer tablo değeri ile karşılaştırıldığında, aile eğitimi sonrası anne-babaların cihazdan beklentilerindeki farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Araştırmamızın beşinci sorusu şöyle belirlenmişti:

"Anne-babaların çocuklarına takılan işitme cihazından beklentilerinde, aldıkları eğitim alış süresine göre kümelendiğinde de farklılık var mıdır?" Bunu gerçekleştirmek için elde edilen değerler, Çizelge 6'da verilmiştir.

A.E. aldıkları süre (yıl)	Puan	Ort. Puan	Alış. E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi	
2	A.E.Ö E.D.P	16	19	36	12	6	2,179	.05
	E.Y.P	25						
	A.E.S E.D.P	23	28					
	E.Y.P	33						
3	A.E.Ö E.D.P	10	18	36	6	3,81	2,447	.05
	E.Y.P	27						
	A.E.S E.D.P	26	30					
	E.Y.P	35						
4	A.E.Ö E.D.P	11	18	36	16	13	2,120	.05
	E.Y.P	22						
	A.E.S E.D.P	25	29					
	E.Y.P	33						
5	A.E.Ö E.D.P	11	19	36	18	13	2,101	.05
	E.Y.P	25						
	A.E.S E.D.P	27	30					
	E.Y.P	36						
6	A.E.Ö E.D.P	15	19	36	12	8	2,179	.05
	E.Y.P	26						
	A.E.S E.D.P	27	29					
	E.Y.P	32						

Çizelge 6. Anne-babaların aile eğitimi süresine göre çocuklarına takılan işitme cihazından beklentilerinden aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.

Çizelgede, alınabilecek en yüksek puan 36 olup, 2yıl aile eğitimi alan 12 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 16, en yüksek puan 25, ortalama puan 19'dür. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 23, en yüksek puan 33, ortalama puan ise 28'dir.

3 yıl aile eğitimi alan 6 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 10, en yüksek puan 27, ortalama puan 18'dir. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 26, en yüksek puan 35, ortalama puan da 30'dür.

4 yıl aile eğitimi alan 16 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 11, en yüksek puan 22, ortalama puan 18'dir. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 25, en yüksek puan 33, ve ortalama puan 29'dür.

5 yıl aile eğitimi alan 18 ailede ise, aile eğitimi öncesi en düşük puan 11, en yüksek puan 25, ortalama puan 18'dir. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 27, en yüksek puan 36, ortalama puan da 30'dür.

6 yıl aile eğitimi alan 12 ailenin de, aile eğitimi öncesi en düşük puanı 15, en yüksek puanı 26, ortalama puanı 19'dür. Aile eğitimi sonrasında ise en düşük puanı 27, en yüksek puanı 32, ortalama puanı da 29'dür.

Ortalama puanlar aile eğitimi süresine göre kümelendiğinde de işitme cihazından beklentilerde farklılık gözlenmektedir. Eğitim öncesi cihazdan beklentiler hemen hemen tüm ailelerde aynı olup, eğitimden sonra olumlu yönde farklılık göstermiştir. Bu farklılığın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilmiştir. 2 yıl için 3,91; 3 yıl için 3,81; 4 yıl için 13; 5 yıl için 13; 6 yıl için 8 değerleri bulunmuştur. Bu değerler tablo değerleri ile karşılaştırıldığında anne-babaların işitme cihazından beklentilerinin aile eğitimi sürelerine göre kümelendiğinde de .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Altıncı sorumuz da şöyle belirlenmişti:

"Çocuğa takılan işitme cihazından beklentilerinde anneler ile babalar ayrı ayrı gözlendiğinde aile eğitimi sonrasında farklılıklar var mıdır?" Bu sorudan elde edilen değerler Çizelge 7'de yer almıştır.

		Ort. Puan	Alı. E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi	
Anne	A.E.Ö	E.D.P 14	19	36	32	14,3	2,042	.05
		E.Y.P 27						
	A.E.S	E.D.P 25	30					
		E.Y.P 36						
Baba	A.E.Ö	E.D.P 10	19	36	32	11,2	2,042	.05
		E.Y.P 26						
	A.E.S	E.D.P 23	29					
		E.Y.P 36						

Çizelge 7. Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre,anneler ile babaların çocuklarına takılan işitme cihazından beklentilerinden aldıkları puanların değerlendirilmesi.

Bu çizelgede, anneler ile babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası işitme cihazından beklentilerinden aldıkları puanlar ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Buna göre, alınabilecek en yüksek puan 36 olup, annelerin aile eğitimi öncesi en düşük puanı 14, en yüksek puanı 27, ortalama puanı 19'dur. Aile eğitimi sonrasında ise en düşük puanı 25, en yüksek puanı 36 ve ortalama puanı 30'dur. Aynı şekilde babaların aile eğitimi öncesi en düşük puanı 10, en yüksek puanı 26, ortalama puanı 19'dur. Aile eğitimi sonrası ise, en düşük puan 23, en yüksek puan 36 ve ortalama puan ise 29'dur.

Ortalama puan ile anneler ve babaların aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre ayrı ayrı ele alınıp işitme cihazından beklentilerdeki farklılık ortaya konmuştur. Aile eğitimi öncesi ortalama puanlar, aile eğitimi sonrasında hem annelerin ortalama puanında hem de babaların ortalama puanında olumlu yönde bir farklılık göstermiştir. Bu farkın anlamlılığı "t" testi ile kontrol edilmiş, elde edilen t değerleri, tablo değerleri ile karşılaştırıldığında anneler ve babaların işitme cihazından beklentilerine ilişkin, aile eğitimi öncesi ve sonrasındaki

puanları arasındaki farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Amacımızın gerçekleşmesinde yer alan yedinci sorumuz ise şöyle belirlenmişti:

"Aile eğitimi öncesine ve sonrasına göre, anne-babaların kendilerine verilen eğitimden beklentilerinde farklılık var mıdır?" Bu soruyla ilgili değerler Çizelge 8'de verilmiştir.

		Ort. Puan	Alı. Puan	E.Y.P	n	t	tablo değ.	Anl. Düzeyi
A.E.Ö	E.D.P	30						
	E.Y.P	51	41	68	64			
						15,74	2,000	.05
A.E.S	E.D.P	44						
	E.Y.P	66	55	68	64			

Çizelge 8. Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası, kendilerine verilen eğitimden beklentileri konusunda aldıkları puanların değerlendirilmesi.

Çizelge 8'de, ailelerin alabilecekleri en yüksek puan 36 olup, aile eğitimi öncesi en düşük puan 30, en yüksek puan 51, ortalama puan 41'dir. Aile eğitimi sonrası ise, en düşük puan 44, en yüksek puan 66, ortalama puan da 55'tir.

Ortalama puana bakıldığında, kendilerine verilen eğitim konusundaki beklentilerde, aile eğitimi öncesine göre olumlu yönde bir farklılık görülmektedir. Aile eğitimi aldıkça ortalama puan büyümektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilmiştir. Buna göre elde edilen t değeri, tablo değeri ile karşılaştırıldığında, aile eğitimi sonrası kendilerine verilen eğitimdeki beklentilerin farkı .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Sekizinci sorumuzda yer alan, "Anne-babaların kendilerine verilen eğitimden beklentilerinde, aldıkları eğitim süresine göre kümelenirildiğinde de farklılık var mıdır?" ifadesine cevap verebilmek için elde edilen değerler Çizelge 9'da gösterilmiştir. (Bkz.s.33)

Çizelge 9'da alınabilecek en yüksek puan 68 olup, 2yıl eğitim almış 12 ailenin, aile eğitimi öncesi en düşük puanı 35, en yüksek puanı 48, ortalama puanı 42'dir. Aile eğitimi sonrası en düşük puanı 44, en yüksek puanı 66, ortalama puanı da 55'tir.

3 yıl eğitim almış 6 ailenin, aile eğitimi öncesi en düşük puanı 30, en yüksek puanı 47, ortalama puanı 38'dir. Aile eğitimi sonrası en düşük puanı 48, en yüksek puanı 64 ve ortalama puanı 56'dır.

4 yıl eğitim almış 16 ailede, aile eğitimi öncesi en dü-

A.E. aldıkları süre (yıl)			Puan	Ort. Puan	Alı. E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi
2	A.E.Ö	E.D.P	35	42	68	12	5,76	2,179	.05
		E.Y.P	48						
	A.E.S	E.D.P	44	55	68	6	5,16	2,447	.05
		E.Y.P	66						
3	A.E.Ö	E.D.P	30	38	68	16	7,38	2,120	.05
		E.Y.P	47						
	A.E.S	E.D.P	48	56	68	18	8,18	2,101	.05
		E.Y.P	64						
4	A.E.O.	E.D.P	30	40	68	12	5,76	2,179	.05
		E.Y.P	44						
	A.E.S	E.D.P	47	54	68	18	8,18	2,101	.05
		E.Y.P	66						
5	A.E.O	E.D.P	34	27	68	12	5,76	2,179	.05
		E.Y.P	50						
	A.E.S	E.D.P	44	53	68	12	5,76	2,179	.05
		E.Y.P	65						
6	A.E.Ö	E.D.P	37	43	68	12	5,76	2,179	.05
		E.Y.P	48						
	A.E.S	E.D.P	51	58	68	12	5,76	2,179	.05
		E.Y.P	64						

Çizelge 9. Anne-babaların aile eğitimi alış süresine göre kendilerine verilen eğitimden beklentileri konusunda aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.

şük puan 30, en yüksek puan 44, ortalama puan 40'dır. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 47, en yüksek puan 66, ortalama puan ise 54'tür.

5 yıl eğitim alan 18 ailenin de, aile eğitimi öncesi en düşük puanı 34, en yüksek puanı 50, ortalama puanı 27'dir. Aile eğitimi sonrasında ise en düşük puanı 44, en yüksek puanı 65, ortalama puanı 53'tür.

6 yıl eğitim alan 12 ailenin, aile eğitimi öncesi en düşük puanı 37, en yüksek puanı 48, ortalama puanı 43'tür. Aile eğitimi sonrası da en düşük puanı 51, en yüksek puanı 64 ve ortalama puanı 58'dir.

Ortalama puanlara göre, kendilerine verilen eğitimden beklentileri eğitim süresine göre kümelendiğinde de olumlu yönde bir farklılık gözlenmiştir. Bu farklılığın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilmiştir. Bulunan t değerleri; 2 yıl için 5,76; 3 yıl için 5,16; 4 yıl için 7,38; 5 yıl için 8,18; 6 yıl için 8,87 bulunmuş ve bu değerler tablo değerleri ile karşılaştırıldığında, farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür. Kendilerine verilen eğitimden beklentilerinde, farklı eğitim sürelerinden geçmelerine karşın ailelerin beklentilerinde yine de olumlu yönde bir farklılaşma olduğu belirlenmiştir.

Sorularımızdan dokuzuncusu şöyle belirlenmişti:

"Kendilerine verilen eğitimden beklentilerinde anneler ile babalar ayrı ayrı gözlemlendiğinde farklılıklar var mıdır?" Bu soruyla ilgili değerler Çizelge 10'da verilmiştir.

		Puan	Ort. Puan	Anl. E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi
Anne	A.E.Ö	E.D.P 34	41	68	32	11	2,042	.05
		E.Y.P 47						
	A.E.S	E.D.P 44						
		E.Y.P 66						
Baba	A.E.Ö	E.D.P 30	41	68	32	11	2,042	.05
		E.Y.P 51						
	A.E.S	E.D.P 44						
		E.Y.P 65						

Çizelge 10. Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre, anneler ile babaların kendilerine verilen eğitimden beklentilerinde aldıkları puanların değerlendirilmesi.

Bu çizelgede, anneler ile babaların kendilerine verilen eğitimden, aile eğitimi öncesi ve sonrası beklentilerine göre ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Buna göre, alınabilecek en yüksek puan 68'dir. Annelerin aile eğitimi öncesi en düşük puanı 34, en yüksek puanı 47, ortalama puanı 41'dir. Aile eğitimi sonrası en düşük puanı 44, en yüksek puanı 66 ve ortalama puanı 55'tir. Babala-

rın aile eğitimi öncesi en düşük puanı 30, en yüksek puanı 51, ortalama puanı 41'dir. Aile eğitimi sonrası en düşük puanı 44, en yüksek puanı 65, ortalama puanı da 55'tir.

Aile eğitimi öncesi ve sonrası ortalama puanlar bakımından anneler ve babalar ayrı ayrı ele alındığında her iki grupta da gözlenen olumlu yöndeki bu farkın anlamlılığı için "t" testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre t puanları tablo değerleri ile karşılaştırılıp farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Onuncu sorumuz da şöyle belirlenmişti:

"Aile eğitimi öncesine ve sonrasına göre anne-babaların çocuklarına verilen eğitimden beklentilerinde farklılık var mıdır?" Bu soruya ilişkin veriler Çizelge 11'de verilmiştir.

		Ort. Puan	Alı. Puan	E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi değ.
A.E.Ö	E.D. P	8						
	E.Y.P	20	13	28	64			
						14,37	2,000	.05
A.E.S	E.D.P	14						
	E.Y.P	27	21	28	64			

Çizelge 11. Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre, çocuklarına verilen eğitimden beklentileri konusunda aldıkları puanların değerlendirilmesi.

Burada, alınabilecek en yüksek puan 28 olup, aile eğitimi öncesi en düşük puan 8, en yüksek puan 20, ortalama puan 13'tür. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 14, en yüksek puan 26, ortalama puan ise 21'dir.

Ortalama puan bakımından aile eğitimi sonrasında öncesine göre olumlu yönde farklılık vardır. Başka deyişle aile eğitimi aldıkça, ailelerin çocuklarına verilen eğitimden beklentilerinin ortalama puan sayısı da büyümektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilmiştir. Buna göre elde edilen t değeri tablo değeri ile karşılaştırıldığında, aile eğitimi sonrasında çocuklarına verilen eğitimden beklentilerindeki farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Sorularımızdan enbirincisi de, "Anne-babaların çocuklarına verilen eğitimden beklentilerinde, aldıkları eğitim alış süresine göre kümelendiğinde de farklılık var mıdır?" şeklinde idi. Bunun için veriler Çizelge 12'de gösterilmiştir. (Bkz. s. 38)

Çizelge 12'de yer alan, alınabilecek en yüksek puan 28'dir. 2 yıl eğitim alan 12 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 10, en yüksek puan 20, ortalama puan 13'tür. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 19, en yüksek puan 25, ortalama puan 21'dir.

A.E. aldıkları süre (yıl)			Puan	Ort. Puan	Alı. E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi
2	A.E.O	E.D.P	10	13	28	12	9,87	2,179	.05
		E.Y.P	20						
	A.E.S	E.D.P	19	21					
		E.Y.P	25						
3	A.E.O	E.D.P	10	14	28	6	4,65	2,447	.05
		E.Y.P	18						
	A.E.S	E.D.P	18	21					
		E.Y.P	26						
4	A.E.O	E.D.P	8	13	28	16	5,49	2,120	.05
		E.Y.P	19						
	A.E.S	E.D.P	15	20					
		E.Y.P	26						
5	A.E.Ö	E.D.P	10	13	28	18	7,14	2,101	.05
		E.Y.P	20						
	A.E.S	E.D.P	17	20					
		E.Y.P	27						
6	A.E.O	E.D.P	11	14	28	12	12,41	2,179	.05
		E.Y.P	18						
	A.E.S	E.D.P	19	22					
		E.Y.P	27						

Çizelge 12. Anne-babaların aldıkları eğitim süresine göre, çocuklarına verilen eğitimden beklentileri konusunda aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.

3 yıl eğitim alan 6 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 10, en yüksek puan 18, ortalama puan 14'tür. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 18, en yüksek puan 26, ortalama puan da 21'dir.

4 yıl eğitim alan 16 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 8, en yüksek puan 19, ortalama puan 13'tür. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 15, en yüksek puan 26, ortalama puan ise 20'dir.

5 yıl eğitim alan 18 ailede ise, aile eğitimi öncesi en düşük puan 10, en yüksek puan 20, ortalama puan 13'tür. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 17, en yüksek puan 27, ve ortalama puan da 20'dir.

6 yıl eğitim alan 12 ailenin ise, aile eğitimi öncesi en düşük puanı 11, en yüksek puanı 18, ortalama puanı 14'tür. Aile eğitimi sonrasında ise, en düşük puanı 19, en yüksek puanı 27, ortalama puanı da 22'dir.

Ortalama puanlar, aile eğitimi alış sürelerine göre kümелendiğinde de çocuğa verilen eğitimden beklentilerde olumlu yönde bir farklılık görülmektedir. Bu farklılığın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilerek; 2 yıl için 9,87; 3 yıl için 4,65; 4 yıl için 5,49; 5 yıl için 7,14; 6 yıl için 12,41 değerleri bulunmuş ve bu değerler tablo değerleri ile karşılaştırıldığında, anne-babaların çocuklarına verilen eğitimden beklentilerinde, aile eğitimi sürelerine göre kümелendiğinde de farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Araştırmamızın onikinci sorusu şöyle belirlenmişti:
 "Çocuklarına verilen eğitimden beklentilerinde anneler
 ile babalar ayrı ayrı gözlemlendiğinde farklılıklar var mı-
 dır?" Anneler ile babaların çocuklarına verilen eğitimden
 beklentilerine ilişkin değerler Çizelge 13'te verilmiştir.

			Ort.	Alı.				Anl.	
		Puan	Puan	E.Y.P	n	t	tablo	Düzeyi	
							değ.		
Anne	A.E.Ö	E.D.P	10						
		E.Y.P	18	13					
	A.E.S	E.D.P	14		28	32	10	2,042	.05
		E.Y.P	27	20					
Baba	A.E.Ö	E.D.P	8						
		E.Y.P	20	14					
	A.E.S	E.D.P	15		28	32	10	2,042	.05
		E.Y.P	26	21					

Çizelge 13. Çocuklarına verilen eğitimden beklentilerinde
 anneler ile babaların aldıkları puanların
 değerlendirilmesi.

Çizelge 13'te anneler ile babaların çocuklarına
 verilen eğitimden, aile eğitimi öncesi ve sonrası aldık-
 ları puanlar değerlendirilmiştir. Alınabilecek en yüksek
 puan 28 olup, annelerin aile eğitimi öncesi en düşük pu-
 anı 10, en yüksek puanı 18, ortalama puanı 13 bulunmuştur.

Aile eğitimi sonrası ise en düşük puanı 14, en yüksek puanı 27, ortalama puanı ise 20'dir. Babaların ise, aile eğitimi öncesi en düşük puanı 8, en yüksek puanı 20, ortalama puanı da 14'tür. Aile eğitimi sonrasında ise, en düşük puanı 15, en yüksek puanı 26 ve ortalama puanı da 21'dir.

Aile eğitimi öncesi ve sonrası ortalama puanları bakımından anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında her iki grupta da gözlenen olumlu yöndeki farklılığın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilmiştir. Buna göre elde edilen t değerleri tablo değerleri ile karşılaştırıldığında anneler ile babaların çocuklarına verilen eğitimden beklentilerindeki olumlu farklılığın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Onüçüncü sorumuz, "Aile eğitimi öncesi ve sonrasında göre anne-babaların kendilerine eğitimi veren eğitimciden beklentilerinde farklılık var mıdır?" şeklinde idi. Elde edilen değerler, Çizelge 14'te verilmiştir.

		Ort. Puan	Alı. E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi
A.E.Ö.	E.D.P	7	14	24	64	11 2,000	.05
	E.Y.P	19					
A.E.S	E.D.P	14	19	24	64		
	E.Y.P	24					

Çizelge 14. Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrasında göre, eğitimciden beklentilerinden aldıkları puanların değerlendirilmesi.

Çizelge 14'te alınabilecek en yüksek puan 24 olup, aile eğitimi öncesi en düşük puan 7, en yüksek puan 19, ortalama puan 14'tür. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 14, en yüksek puan 24 ve ortalama puan 19'dur.

Ortalama puan bakımından ailelerde aile eğitimi sonrasında eğitimciden beklentilerinde olumlu yönde bir farklılık gözlenmektedir. Yani aile eğitimi aldıkça ortalama puan sayısı da büyümektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilerek, elde edilen değer tablo değeri ile karşılaştırıldığında, aile eğitimi sonrası, eğitimciden beklentilerde farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Ondördüncü sorumuz şöyle belirlenmişti:

"Anne-babaların eğitimciden beklentilerinde aldıkları eğitim alış süresine göre kümелendiğinde de farklılık var mıdır?" Verileri Çizelge 15'te belirlenmiştir. (Bkz. s. 43)

Çizelge 15'te görüldüğü gibi alınabilecek en yüksek puan 24 olup, 2 yıl aile eğitim alan 12 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 10, en yüksek puan 19, ortalama puan 15'tir. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 15, en yüksek puan 23, ortalama puan ise 18'dir.

3 yıl aile eğitimi alan 6 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 12, en yüksek puan 15, ortalama puan 13'tür.

A.E. aldıkları süre (yıl)			Puan	Ort. Puan	Alı. E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi
2	A.E.Ö	E.D.P	10	15	24	12	2,92	2,179	.05
		E.Y.P	19						
	A.E.S	E.D.P	15						
		E.Y.P	23	18					
3	A.E.Ö	E.D.P	12	13	24	6	4,11	2,447	.05
		E.Y.P	15						
	A.E.S	E.D.P	16						
		E.Y.P	24	20					
4	A.E.Ö	E.D.P	11	15	24	16	6,25	2,120	.05
		E.Y.P	19						
	A.E.S	E.D.P	15						
		E.Y.P	24	21					
5	A.E.Ö	E.D.P	17	13	24	18	4,33	2,101	.05
		E.Y.P	19						
	A.E.S	E.D.P	14						
		E.Y.P	24	19					
6	A.E.Ö	E.D.P	12	14	24	12	7,46	2,179	.05
		E.Y.P	16						
	A.E.S	E.D.P	17						
		E.Y.P	24	20					

Çizelge 15. Anne-babaların aldıkları eğitim süresine göre, eğitimciden beklentileri konusunda aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.

Aile eğitimi sonrası en düşük puan 16, en yüksek puan 24, ortalama puan da 20'dir.

4 yıl aile eğitimi alan 16 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 11, en yüksek puan 19, ortalama puan 15'tir.

Aile eğitimi sonrasında ise en düşük puan 15, en yüksek puan 24, ortalama puan da 21'dir.

5 yıl aile eğitimi alan 18 ailede ise, aile eğitimi öncesi en düşük puan 7, en yüksek puan 19, ortalama puan 13 tür. Aile eğitimi sonrasında ise, en düşük puan 14, en yüksek puan 24, ortalama puan 19'dur.

6 yıl aile eğitimi alan 12 ailenin de, aile eğitimi öncesi en düşük puanı 12, en yüksek puanı 16, ortalama puanı 24, ortalama puanı da 20'dir.

Ortalama puanlar, aile eğitimi alış sürelerine göre kümелendiğinde de eğitimciden beklentilerde olumlu yönde bir farklılık gözlenmiştir. Bu farklılığın anlamlılığı, uygulanan "t" testi ile tespit edilip, bulunan değerler (2 yıl için 2,92; 3 yıl için 4,11; 4 yıl için 6,25; 5 yıl için 4,33; 6 yıl için 7,46) tablo değerleriyle karşılaştırıldığında, aile eğitimi süresine göre kümелendiğinde de ailelerin eğitimciden beklentilerindeki farklılığın .05 düzeyinde anlamlı olduğunu ortaya koymuştur.

Onbeşinci sorumuz, "Aile eğitimi öncesi ve sonra-

sına göre eğitimciden beklentilerinde, anneler ile babalar ayrı ayrı gözlemlendiğinde farklılıklar var mıdır?" şeklinde idi. Verileri Çizelge 16'da yer almaktadır.

		Puan	Ort. Alı. Puan E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi
Anne	A.E.Ö	E.D.P 9	15				
		E.Y.P 19					
		E.D.P 15		24	32	8	2,042 .05
	A.E.S	E.Y.P 24	19				
Baba	A.E.Ö	E.D.P 7	15				
		E.Y.P 19					
		E.D.P 14		24	32	7	2,042 .05
	A.E.S	E.Y.P 24	19				

Çizelge 16. Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre, anneler ile babaların eğitimciden beklentileri konusundaki puanlarının değerlendirilmesi.

Burada, alınabilecek en yüksek puan 24 olup, annelerin aile eğitimi öncesi en düşük puanı 9, en yüksek puanı 19, ortalama puanı 15'tir. Aile eğitimi sonrası en düşük puanı 15, en yüksek puanı 24 ve ortalama puanı 19'dur. Babaların ise aile eğitimi öncesi en düşük puanı 7, en yüksek puanı 19, ortalama puanı 15'tir. Aile eğitimi sonrası en düşük puanı 14, en yüksek puanı 24, ortalama puanı da 19'dur.

Aile eğitimi öncesi ve sonrası puanlar bakımından anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında her iki grupta da olumlu yönde bir farklılık görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilmiştir. Buna göre bulunan t değeri, tablo değeri ile karşılaştırılıp, eğitimciden beklentilerdeki eğitim sonrası olumlu farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Araştırmamızın onaltıncı sorusu da şöyle belirlenmişti "Aile eğitim öncesi ve sonrasına göre anne-babaların çevreden beklentilerinde farklılık var mıdır?" Verileri Çizelge 17'de yer almaktadır.

		Puan	Ort. Puan	Alı. E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi
A.E.Ö	E.D.P	2		12	64			
	E.Y.P	10	6	12	64			
						13,88	2,000	.05
A.E.S	E.D.P	6		12	64			
	E.Y.P	12	10	12	64			

Çizelge 17. Anne-babaların aile eğitimi öncesinde ve sonrasında çevreden beklentilerindeki görüşlerine ilişkin sorulara ait puanların değerlendirilmesi.

Bu çizelgede, alınabilecek en yüksek puan 12 olup, anne- babaların aile eğitimi öncesi aldıkları en düşük

puan 2, en yüksek puan 10, ortalama puan 6'dır. Aile eğitimi sonrası ise en düşük puan 6, en yüksek puan 12 ve ortalama puan da 10'dur.

Ortalama puan bakımından, aile eğitimi sonrası çevreden beklentilerde olumlu yönde bir farklılık görülmektedir. Başka deyişle aile eğitimiyle ortalama puan sayısı da büyümektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilmiştir. Buna göre elde edilen t değeri tablo değeri ile karşılaştırıldığında, aile eğitimi sonrası çevreden beklentiler konusundaki farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Araştırmamızın onyedinci sorusu ise, "Anne-babaların çevreden beklentilerinde aldıkları eğitim alış süresine göre kümелendiğinde de farklılık var mıdır?" şeklinde idi. Bu soruyla ilgili veriler Çizelge 18'de yer almaktadır. (Bkz.s.48)

Çizelge 18'de alınabilecek en yüksek puanın 12 olduğu görülmektedir. 2 yıl aile eğitim alan 12 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 2, en yüksek puan 7, ortalama puan 5'tir. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 6, en yüksek puan 12, ortalama puan da 10'dur. 3 yıl aile eğitim alan 6 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 5, en yüksek puan 6, ortalama puan 5'tir. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 8, en yüksek puan 12, orta-

lama puan 10'dur.

A.E. aldıkları süre (yıl)		Puan	Ort. Puan	Alı. E.Y.P	n	t	t tablo	Anl. Düzeyi	
2	A.E.Ö	E.D.P 2	5	7	12	12	5,68	2.179	.05
		E.Y.P 7							
	A.E.S	E.D.P 6	10	12	12	6,88	2,447	.05	
		E.Y.P 12							
3	A.E.Ö	E.D.P 5	5	6	12	6,88	2,447	.05	
		E.Y.P 6							
	A.E.S	E.D.P 8	10	12	12	5,86	2,120	.05	
		E.Y.P 12							
4	A.E.Ö	E.D.P 3	6	9	12	16	5,86	2,120	.05
		E.Y.P 9							
	A.E.S	E.D.P 7	9	11	12	18	6,45	2,101	.05
		E.Y.P 11							
5	A.E.Ö	E.D.P 4	6	10	12	18	6,45	2,101	.05
		E.Y.P 10							
	A.E.S	E.D.P 6	9	11	12	12	8,5	2,179	.05
		E.Y.P 11							
6	A.E.Ö	E.D.P 2	6	8	12	12	8,5	2,179	.05
		E.Y.P 8							
	A.E.S	E.D.P 9	10	12	12	8,5	2,179	.05	
		E.Y.P 12							

Çizelge 18. Anne-babaların aile eğitimi alış süresine göre çevreden beklentileri konusunda aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.

4 yıl aile eğitimi alan 16 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 3, en yüksek puan 9, ortalama puan 6'dır. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 7, en yüksek puan 11 olup, ortalama puan da 9'dur.

5 yıl aile eğitimi alan 18 ailede de aile eğitimi öncesi en düşük puan 4, en yüksek puan 10, ortalama puan 6'dır. Aile eğitimi sonrasında en düşük puan 6, en yüksek puan 11, ortalama puan ise 9'dur.

6 yıl aile eğitimi alan 12 ailenin de, aile eğitimi öncesi en düşük puanı 2, en yüksek puanı 8, ortalama puanı 6'dır. Aile eğitimi sonrası en düşük puanı 9, en yüksek puanı 12 ve ortalama puanı da 10'dur.

Ortalama puanlar, aile eğitimi alış sürelerine göre kümelenildiğinde de, ailelerin çevreden beklentilerle olumlu yönde bir farklılık gözlenmektedir. Bu farklılığın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilmiştir. Elde edilen t değerleri; 2 yıl için 5,68; 3 yıl için 6,88; 4 yıl için 5,86; 5 yıl için 6,45; 6 yıl için 8,5 bulunmuştur. Bu değerler tablo değerleri ile karşılaştırıldığında farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Onsekizinci sorumuz da şöyle belirlenmişti:

"Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre çevreden beklentilerde anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında farklılıklar var mıdır?" Bu soruyla ilgili veriler de

Çizelge 19'da gösterilmiştir.

		Ort. Puan	Alı. E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi
Anne	A.E.Ö	E.D.P 2					
		E.Y.P 9	6				
				12	32	9	2,042 .05
	A.E.S	E.D.P 6	10				
		E.Y.P 12					
Baba	A.E.Ö	E.D.P 2					
		E.Y.P 10	6				
				12	32	12	2,042 .05
	A.E.S	E.D.P 6	10				
		E.Y.P 12					

Çizelge 19. Aile eğitimi öncesi ve sonrasında anneler ile babaların çevreden beklentilerinden aldıkları puanların değerlendirilmesi.

Bu çizelgede, anneler ile babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası çevreden beklentileri ayrı ayrı ele alınarak değerlendirilmiştir. Buna göre, alınabilecek en yüksek puan 12 olup, annelerin aile eğitimi öncesi en düşük puanı 2, en yüksek puanı 9, ortalama puanı 6'dır. Aile eğitimi sonrası, en düşük puanı 6, en yüksek puanı 12 ve ortalama puanı 10'dur. Babaların ise, aile eğitimi öncesi en düşük puanı 2, en yüksek puanı 10, ortalama puanı 6'dır. Aile eğitimi sonrası en düşük puanı 6, en yüksek puanı 12 ve ortalama puanı da 10'dur.

Aile eğitimi öncesi ve sonrası puanlar bakımından, anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında her iki grupta da gözlenen olumlu yöndeki farklılık "t" testi ile kontrol edilmiştir. Elde edilen t değerleri, tablo değerleri ile karşılaştırıldığında anneler ile babaların çevreden beklentilerdeki farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Araştırmanın on dokuzuncu sorusu, "Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre anne-babaların, çocuklarının dil gelişiminden beklentilerinde farklılık var mıdır?" şeklinde idi. Elde edilen verilerle Çizelge 20 oluşturulmuştur.

		Ort. Puan	Alı. Puan	E.Y.P	n	t	t tablo değ.	Anl. Düzeyi
A.E.Ö	E.D.P	2						
	E.Y.P	25	18	32	64			
						7,14	2,000	.05
A.E.S	E.D.P	17						
	E.Y.P	32	25	32	64			

Çizelge 20. Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası çocuklarının dil gelişiminden beklentileri konusunda aldıkları puanların değerlendirilmesi.

Çizelge 20'de alınabilecek en yüksek puan 32 olup, aile eğitimi öncesi en düşük puan 2, en yüksek puan 25,

ortalama puan 18'dir. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 17, en yüksek puan 32 ve ortalama puan da 25'tir.

Ortalama puana baktığımızda aile eğitimi sonrasında, çocuklarının dil gelişimi konusundaki beklentilerinde olumlu yönde bir farklılık gözlenmiştir. Yani, aile eğitimiyle ortalama puan sayısı da büyümektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilerek, elde edilen t değeri tablo değeriyle karşılaştırılmıştır. Aile eğitimi sonrası, çocuğun dil gelişiminden anne-babanın beklentilerinin, olumlu yöndeki farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur.

Yirminci sorumuz şu şekilde belirlenmişti:

"Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre, anne-babaların çocuklarının dil gelişiminden beklentilerinde aldıkları eğitim, alış süresine göre kümелendiğinde de farklılık var mıdır?" Elde edilen veriler Çizelge 21'de gösterilmiştir. (Bkz.s.53)

Çizelge 21'de görüldüğü gibi alınabilecek en yüksek puan 32'dir. 2 yıl eğitim alan 12 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 14, en yüksek puan 20, ortalama puan 17'dir. Aile eğitimi sonrasında en düşük puan 17, en yüksek puan 29, ortalama puan 23'tür.

A.E. aldıkları süre (yıl)		Puan	Ort. Puan	Alı. E.Y.P	n	t	t tablo	ANL. Düzeyi
	E.D.P	14						
	A.E.O E.Y.P	20	17					
2				32	12	6,5	2,179	.05
	E.D.P	17						
	A.E.S E.Y.P	29	23					
	E.D.P	13						
	A.E.O E.Y.P	17	15					
3				32	6	4,57	2,447	.05
	E.D.P	20						
	A.E.S E.Y.P	29	24					
	E.D.P	2						
	A.E.O E.Y.P	25	15					
4				32	16	4,68	2,120	.05
	E.D.P	19						
	A.E.S E.Y.P	32	25					
	E.D.P	15						
	A.E.Ö E.Y.P	22	20					
5				32	18	3,63	2,101	.05
	E.D.P	19						
	A.E.S E.Y.P	31	25					
	E.D.P	16						
	A.E.Ö E.Y.P	23	21					
6				32	12	8,41	2,179	.05
	E.D.P	23						
	A.E.S E.Y.P	32	27					

Çizilge 21. Anne-babaların aile eğitim alış süresine göre çocuklarının dil gelişiminden beklentileri konusunda aldıkları puanların kümeler halinde değerlendirilmesi.

3 yıl aile eğitimi alan 6 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 13, en yüksek puan 17, ortalama puan 15'tir. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 20, en yüksek puan 29, ortalama puan ise 24'tür.

4 yıl aile eğitimi alan 16 ailede, aile eğitimi öncesi en düşük puan 2, en yüksek puan 25, ortalama puan 15'tir. Aile eğitimi sonrası en düşük puan 19, en yüksek puan 32, ortalama puan 25'tir.

5 yıl aile eğitimi alan 18 ailede ise, aile eğitimi öncesi en düşük puan 15, en yüksek puan 22, ortalama puan 20'dir. Aile eğitimi sonrasında en düşük puan 19, en yüksek puan 31, ortalama puan ise 25'tir.

6 yıl aile eğitimi alan 12 ailenin de, aile eğitimi öncesi en düşük puanı 16, en yüksek puanı 23, ortalama puanı 21'dir. Aile eğitimi sonrasında ise, en düşük puanı 23, en yüksek puanı 32, ortalama puanı da 27'dir.

Ortalama puanlar, aile eğitimi alış sürelerine göre kümelenildiğinde de beklentilerde olumlu yönde bir farklılık gözlenmiştir. Bu farklılığın anlamlılığı için "t" testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler, 2 yıl için 6,5; 3 yıl için 4,57; 4 yıl için 4,68; 5 yıl için 3,63; 6 yıl için 8,41 şeklindedir. Bu değerler, tablo değerleri ile karşılaştırıldığında olumlu yöndeki farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Araştırmanın son sorusu ise, "Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre çocuklarının dil gelişiminden beklentilerinde, anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında farklılıklar var mıdır?" Bu soruyla ilgili veriler Çizelge 22'de yer almaktadır.

		Ort. Puan	Alınan Puan	Ort. Puan	Alınan Puan	t	Anl. Düzeyi
			E.Y.P		E.Y.P	tablo değ.	
Anne	A.E.Ö	E.D.P	13	18	32	32 5,44 2,042	.05
		E.Y.P	25				
	A.E.S	E.D.P	21	25			
		E.Y.P	31				
Baba	A.E.Ö	E.D.P	2	18	32	32 7,53 2,042	.05
		E.Y.P	23				
	A.E.S	E.D.P	17	25			
		E.Y.P	32				

Çizelge 22. Aile eğitimi öncesi ve sonrasına göre anneler ile babaların çocuğun dil gelişiminden beklentileri konusunda aldıkları puanların değerlendirilmesi.

Çizelge 22'de anneler ile babaların çocukların dil gelişiminden beklentileriyle ilgili aile eğitimi öncesi ve sonrası aldıkları puanlar değerlendirilmiştir. Buna göre, alınabilecek en yüksek puan 32'dir. Annelerin, aile eğitimi öncesi en düşük puanı 13, en yüksek puanı

25, ortalama puanı 18'dir. Aile eğitimi sonrası en düşük puanı 21, en yüksek puanı 31, ortalama puanı da 25'tir. Babaların aile eğitimi öncesi en düşük puanı 2, en yüksek puanı 23, ortalama puanı 18'dir. Aile eğitimi sonrası en düşük puanı 17, en yüksek puanı 32 ve ortalama puanı da 25'tir.

Aile eğitimi öncesi ve sonrası puanlar bakımından, anneler ve babalar ayrı ayrı ele alındığında her iki grupta da gözlenen olumlu yöndeki farkın anlamlı olup olmadığı "t" testi ile kontrol edilmiştir. Elde edilen t değerleri tablo değerleri ile karşılaştırıldığında farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Anne-babaların, işitme cihazından, kendilerine ve çocuklarına verilen eğitimden, eğitimci ve çevreden, çocuklarının dil gelişiminden beklentilerindeki farklılığı ortaya koyarken, hazırlanan anketin sorularını oluşturmak için;

- Her bir amaç tek tek ele alınıp, bununla ilgili en az 6, en çok 24 yargı cümlesi hazırlanmıştır.

- Bu cümleler tekrar gözden geçirilerek, uzman bir kişiye danışılmış, gereksiz görülen cümleler çıkarılarak, cümle sayısı 50 ile sınırlandırılmıştır.

- Ailelere bir ön test uygulanmamıştır.

- Bu 50 yargı cümlesi, anketin birinci kısmını oluşturmuş ve ailelerden bunları cevaplandırırken şimdiki bilgilerine dayanmaları istenmiştir.

- Şimdiki bilgileriyle cevaplandırılması gereken birinci kısım için ailelere, "kuvvetle katılıyorum-katılıyorum-biraz katılıyorum-hiç katılmam-fikrim yok" seçeneklerinden kendilerine en uygun olanını seçmeleri istenmiştir.

- Birinci kısımdaki 50 yargı cümlesi, içerikleri bozulmadan başka bir şekilde ifade edilmiş, yine 50 cümle olarak anketin ikinci kısmı oluşturulmuştur.

- İkinci kısımdaki soruları İÇEM'e gelmeden önceki bilgileriyle cevaplamaları istenmiş ve ailelere, "kuvvetle katılırdım-katılırdım-biraz katılırdım-hiç katılmazdım-fikrim yoktu" seçeneklerinden kendilerine en uygun olanını seçmeleri istenmiştir.

Ankette yer alan sorular için zaman zaman "kuvvetle katılıyorum/katılırdım" yanıtı doğru olurken, zaman zaman da "hiç katılmam/katılmazdım" yanıtı doğru olarak benimsenmiştir. Doğru yanıtlara 4 puan verilmiş, "fikrim yok/yoktu" her zaman için sıfır puan almış diğer seçenekler de 0 ile 4 puan arasında 'doğrudan' 'yanlışa' göre sıralanmıştır.

Daha sonra, elde edilen verilerin anlamlılıkları "t" testi ile .05 düzeyinde sınanmıştır.

(Araştırma sonucundaki bulgular, araştırmamanın sorularına paralel olarak verilmiştir. Buna dayanılarak yargılara varılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Uygulama sonucunda cevaplar değerlendirildiğinde, aile eğitimi sonrasında beklentilerde olumlu yönde bir farklılık olduğu, artan ortalama puanlardan gözlenmiştir. Buna göre, aile eğitimi öncesi beklentilerde 114 olan ortalama puan, aile eğitimi sonrası 160'a yükselmiştir.

Anne-babaların aldıkları eğitim süresi kümelenendirildiğinde de beklentilerde, farklı eğitim sürelerinden geçmelerine karşın yine de bir farklılaşmanın olduğu açık bir şekilde belirlenmiştir. Farklı sürelerin puanlar üzerine etkisi incelenmediğinden, eğitim süre-

sinin artmasıyla puanlardaki artışın bir ilişkisi olabileceği dikkate alınmamıştır. Yalnız burada bir açıklama yapılabilir. Aile eğitimi uygulamaları sırasında gözlenen bazı durumlarda, aile bir kaç yıl eğitim almış olsa bile çaresiz kaldığı dikkati çekmiştir. Örneğin, cihazını düzenli olarak üç yıldır, istenilen şekilde takan çocukları bir kaç kelime söylemekten öteye gidemiyorsa ya da çocukları ilkökul çağına geldiğinde okuma-yazmayı beceremiyorsa v.b. durumlarda aile çaresizlik içinde ne yapacağını bilememektedir.

Anneler ile babaların ayrı ayrı gözlenerek beklentilerindeki farklılığa bakıldığında, gene olumlu yönde farklılıklar gözlenmiştir. Hem anneler hem de babalar aile eğitiminden fayda sağlamışlardır.

Ailelerin, çocuklarına takılan işitme cihazından beklentilerindeki farklılığa bakıldığında, aile eğitimi öncesine göre olumlu yönde farklılaşma görülmüştür.

Ailelerin eğitim alış süreleri kümелendiğinde de farklılık görülmektedir. Her grupta eğitim sonrası beklentiler, öncesine göre anlamlı farklılık göstermiştir.

Anneler ile babaların ayrı ayrı gözlenerek, çocuklarına takılan işitme cihazından beklentilerinin olumlu yönde farklılaştığı dikkati çekmiştir.

Ailelerin kentilerine verilen eğitimden beklentilerinde, eğitim öncesine göre olumlu yöndeki farklılık da ortalama puanın, eğitim öncesi 41'den, eğitim sonrasında 55'e yükselmesiyle görülmüştür.

Kendilerine verilen eğitimden beklentilerinde anneler ile babalar ayrı ayrı gözlemlendiğinde, aynı ortalama puanları alabilecek kadar, eğitimden faydalanmışlar ve beklentilerinde olumlu yönde farklılıklar göstermişlerdir.

Ailelerin çocuklarına verilen eğitimden beklentilerini gözlediğimizde ortalama puanın eğitim öncesinde 13 iken, eğitim sonrası 21'e yükseldiği görülmüştür. Bu da olumlu yönde bir farklılık olduğunu işaret etmektedir.

Ailelerin eğitim alış süreleri kümelendiğinde de çocuklarına verilen eğitimden beklentileri de olumlu yönde bir farklılık göstermiştir.

Çocuklarına verilen eğitimden beklentilerinde, anneler ile babalar ayrı ayrı gözlemlendiğinde hem annelerin

hem de babaların beklentilerinin olumlu yönde farklılıklar gösterdiği görülmüştür.

Ailelerin eğitimciden beklentilerine bakıldığında ise, eğitim öncesine göre olumlu yöndeki farklılık burada da gözlenmiştir. Özellikle aile eğitimcisinin iyi niyetli, güler yüzlü, anlayışlı ve iletişim kurmada, dinlemede sabırlı olması özelliği, tüm ailelerin ortak olarak katıldıkları nokta olduğu dikkati çekmiştir. Bu konuda Biestek(1973), "aile eğitimcisi, çok iyi bir dinleyici olmalı; anne-baba ve aile içindeki herkese ayrı ve değerli birer kişi, birey olarak davranmalı ve herkesin söylediklerini ayrı ayrı dinlemelidir" der.

Ailelerin eğitim alış süreleri kümelendiğinde de eğitimciden beklentiler gene olumlu yöndedir. 2 yıl aile eğitimi alanda da, 6 yıl aile eğitimi alanda da bu farklılık olumlu yönde görülmüştür.

Eğitimciden beklentilerinde, anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında da bu farklılık aynı ortalama puanları aldırarak kadar açık bir şekilde görülmüştür.

Ailelerin çevreden beklentilerinde de aile eğitimi sonrasında, öncesine göre olumlu yönde farklılık gözlenmiştir. Eğitim öncesinde 6 olan ortalama puan,

eğitim sonrasında 10'a yükselmiştir.

Çevreden beklentilerde, aile eğitimi alış süresi kümelendiğinde de farklılık olumlu yöndedir.

Çevreden beklentilerde, anneler ile babalar ayrı ayrı ele alındığında ise, farklılık gene aynı ortalama puanları aldıracak kadar açık bir şekilde görülmüştür. Hem anneler, hem de babaların aile eğitimden aynı derecede etkilendikleri gözlenmiştir.

Ailelerin, çocuklarının dil gelişiminden beklentilerinde eğitim sonrasında, öncesine göre olumlu yönde farklılık gözlenmiştir. Aile eğitimiyle, anne-baba çocuğuna nasıl yaklaşması gerektiğini, mutlulukları nasıl paylaşacağını da öğrenir. Çocukla birlikte yapılan işin sonundaki başarıyla birlikti paylaşılan sevinç ve ilişki anlam taşır. Wells'in(1980) araştırma gruplarında gözlediği gibi, ailesinin sürekli olarak birlikte iş yapıp, ilerledikleri çocukların, dil gelişme seviyesi, olumlu duruma ulaşmaktadır. "Çocuğum ve ben her gün aynı saatte yapılması gereken işleri yapmaktan zevk alıyoruz" ifadesine bir çok aile olumsuz cevap vermişlerdir. Burada, "böyle bir yaşantı sıkıcıdır" şeklinde düşünölmüş olabilir. Oysa, evde her gün aynı saatte olan olaylar çok fazla değerlendirilmelidir. Bu durumlarda, çocuk gelecek olayları daha çabuk tahmin edebilir.

Bu olayların ifade ettiği Őeylerin ne olacağını bildiğinden daha çabuk anlayabilir. Bu olaylar, çocuğun doğal tekrarlanan dille karşı karŐıya kalmakını sağlar (McCormick,1975) ve de dil gelişimini hızlandırır.

Çocuđun dil geliŐiminden beklantilerde, eđitim aliŐ sūreleri kūmelendiđinde de, anneler ile babalar ayrı ayrı gūzlendiđinde de, eđitim ūncesine gūre farklılıklar olumlu yūndedir. Yalnız eđitim aliŐ sūresi arttıkça, ailelerin çocuđun dil geliŐiminden beklentilerinin olumlu yūnde daha fazla olduđu alınan ortalama puanlardaki artıŐ ile dikkati çekmiŐtir.

Yargılar

Araştırma sonucunda edinelen bulgulara dayanılarak Şu yargılara varılmıŐtır.

1. Aile eğitiminin, iŐitme cihazına, kentilerine ve çocuklarına verilen eğitime, eğitimciye, çevrenin etkisine ve tutumuna ve çocuklarının dil geliŐimine v.b. iliŐkin konularda anne-babalara katkıda bulunduğu ve onlara yararlı olduğu açıktır. Sezgilere dayanılarak yararına inanılan aile eğitiminin ūnemi bu çalıŐma ile bir kez daha kanıtlanmıŐtır.

2. Yine sezgisel olarak, babaların eğitime katkısı yönünden eleştirildikleri düşünülürse, anneler ile babaların aile eğitiminden aynı derecede etkilenmekte oldukları olumlu bir gerçek olarak ortaya çıkmaktadır.

Öneriler

Araştırmada yer alan bulgulara göre öneriler iki grupta toplanmıştır.

I. Eğitime ve Uygulamaya Yönelik Öneriler:

1- Özel eğitime muhtaç çocukların anne-babalarına, çocuklarının özel eğitimi gerektiren durumu, bireysel özellikleri ve neler yapabilecekleri konusunda ilgili kurumlar ve uzman kişiler tarafından aile eğitimi sağlanmalıdır.

2- Aile eğitimi veren kurum ve kişilerce, aile eğitiminin sürekli olması gözönünde bulundurulmalıdır.

3- Aile eğitiminin, ailenin beklentilerinde olumlu yönde etkili olabilmesi için, ailenin beklentileri gözönüne alınmalı ve eğitim buna göre programlanmalıdır.

4- İşitme engelli ya da özel eğitime muhtaç bir çocuğa sahip anne-babaların eğitim durumu ne olursa olsun, mutlaka aile eğitiminden faydalanmalıdırlar.

5- Çocuklarının eğitimde anneler kadar babalar da yer almalıdırlar.

II. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler:

1- Araştırmada, ulaşılmak istenen amaç daha dar tutularak daha sağlıklı ve istenilen sonuçlar alınabilir.

2- Bu çalışmalar yaygınlaştırılıp, standardizasyonu yapılarak bu alanda kullanılabilecek ve ailenin beklentilerindeki farklılığı ortaya koyabilecek bir ölçek geliştirilebilir.

3- Ailenin beklentilerinin aile eğitimi sonrasında, öncesine göre farklılaştığının ortaya konması gibi, beklentilerinin nasıl farklılaştırılabileceği de incelenebilir.

4- Aile eğitiminin gerçekleştirildiği, diğer özel eğitimi gerektiren durumlarda, anne-babaların beklentilerinde farklılık gözlenip gözlenmediği, bu çalışmanın tekrar düzenlenerek uygulanması sonucunda ortaya konulabilir.

EK A

İZİN VE ONAYLAR

T.C

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: 412/144

Tarih:

İlgili Makama,

Enstitümüz Eğitim Bilimleri II Yüksek Lisans öğrencisi Melek GÖKCAN, "İşitme Engelli Çocukların Anne Babalarının Aile Eğitiminden Sağladıkları Faydalar" konulu tezini hazırlamaktadır.

Adı geçen öğrencinin Müdürlüğünüzde konusu ile ilgili araştırma yapabilmesi için gerekli iznin verilmesini arz ve rica ederim.

(İmza)

Doç.Dr.Fazıl TEKİN
Müdür

İÇEM İŞİTME ENGELLİ ÇOCUKLAR OKUL ONCESİ EĞİTİM
VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
T.C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ, ESKİŞEHİR-TÜRKİYE

Sayı: İÇM-177-

Tarih:

Konu: Kurumumuzda yapılan araştırmalar ile
ilgili verilen izin hk.

İLGİLİ MAKAMA:

Melek GÖKCAN adlı Yüksek Lisans Öğrencisinin
Müdürlüğümüzde konusu ile ilgili araştırma yapmasında
bir sakınca yoktur.

Bilgilerinize sunulur.

(imza)

Umran Tüfekçioğlu

İÇEM Müdürü

1. KISIM ANKET SORULARI

Bu kısımdaki soruları şimdiki bilgilerinize göre cevaplayıp, cevap kağıdındaki şıklardan hangisi size uygunsa, o şıkkın yanındaki kutuyu karalayınız.

- 1- Aile eğitimcisi ile bizler sadece eğitim sırasında bir araya gelip görüşebiliriz, onu daha fazla meşgul etme hakkımız yoktur.
- 2- Çocuk işitme cihazını iki yaşında takmış ise anlamlı bir şeyler söyleyebilmesi için dil gelişimine göre bir buçuk, iki yıl sabredilmesi gerekir.
- 3- Okuma ve yazmanın belli bir yaşı yoktur. Gerekli birikimi yapan her birey okur ve yazar.
- 4- Çocuğumun seslere cevap vererek cihazından faydalandığını görmek, beni daha ilerisi için olumlu olarak güdüler.
- 5- İşitme engelli çocuk, işitme cihazını taktığı andan itibaren sesleri farkeder.
- 6- Aile eğitimcisinin, anne-babaya eğitim sırasında önerilen bir işi ne kadar gerçekleştirip gerçekleştiremediklerini sorması ilerki çalışmalar için gereklidir.
- 7- Herhangi bir konuda görerek yaşantı sağlamak, dilin gelişmesinde olumlu katkılarda bulunur.
- 8- İşitme engelli çocukla, karşılıklı iletişim sırasındayken onun adına konuşmak, düşüncelerini ifade edememesine yol açar.
- 9- Çok iyi gelir düzeyi, cihaz ve işitmezlik sorununu çözümler.

- 10- Yakın çevremde çocuğuma olan davranışlarını değiştirmek benim elimde değildir.
- 11- İşitme engelli çocukla konuşurken yetişkinin işaret dilini kullanması dil gelişimini hızlandırır.
- 12- Konuşma ihtiyacı her zaman duyulur, önemli olan bu ihtiyacı yeri geldiğinde gidermektir.
- 13- Hikaye kitabı bakarken resimlerdeki olayları sözel anlatmak, dil açısından gereklidir.
- 14- Başkaları tarafından yönlendirilmek yerine kendi bilgilerimizle çocuğumuzu eğitmek daha iyidir.
- 15- Özellikle işitme engelli çocukların dil gelişiminde farklılıklar olamaz.
- 16- Kelimelerin ne anlama geldiği değil, yeri geldikçe çocuk tarafından kullanılması önemlidir.
- 17- İşitme engelli bireye sürekli durmaksızın konuşmak onun daha çabuk konuşmasını sağlar.
- 18- Kulak sağlığının bozulması işitme düzeyini zaman zaman önemli derecede etkiler.
- 19- Çocuğuma değil, bana nasıl evcilik oynanması gerektiğinin gösterilmesi gücüne gidiyor.
- 20- Anne-babanın çocuğuna ilgi ve bağlılığı olmadıkça en mükemmel cihazla bile olumlu sonuç alınmaz.
- 21- Dil gelişiminde çocuğun çevresiyle kurduğu ilişki önemli değildir.
- 22- Ritim ve melodi duygusu işitme engelli çocuğa da verilmelidir.
- 23- Aile eğitimcisinin güler yüzlü, anlayışlı ve sevecen bir insan olması her zaman olumlu etki bırakır.
- 24- Çocukla birlikte yapılan işin sonundaki başarıyla birlikte, paylaşılan sevinç ve ilişki anlam taşır.

- 25- İşitme cihazlı çocuğa, bağırarak konuşmak gerekir.
- 26- İşitme engelli çocuğa acımak, problemleri çözmez.
- 27- İşitme cihazını düzenli kullanmaya alışan işitme engelli çocuk ses tonunu ve şiddetini de ayarlar.
- 28- Günün belli saatinde belirli işler yapmak, alışkanlık kazandırır.
- 29- Çocuğa doğru ortamlarda doğru dil verilmelidir.
- 30- Oyun ortamı hazırlanırken çocuğun yaşı gözönüne alınmalıdır.
- 31- İşitme engelli çocukların konuşmayı daha iyi anlayabilmeleri için kelime verilmeli ve o kelime ısrarla tekrar edilmeli, çocuğa da tekrarlattırılmalı.
- 32- Çocuğun zengin dil yaşantısı, bulunduğu ortamlara ve bu ortamlarla ne kadar sık karşılaşmasına bağlıdır.
- 33- İşitme cihazı kullanan çocuk, söylenenleri anlamaya çalışır ve yapar.
- 34- Çocuğum işitme engelli ama, işitme cihazı kullanılarak, bizlerin ilgi ve yardımıyla da zamanla konuşmayı öğrenir.
- 35- Bir toplum her zaman için işitme engelli çocuğu kabul edebilir, fakat yaramaz, her dediğini yaptıran ve topluma uyamayan çocuğu asla kabul etmez.
- 36- İşitme engelli çocuklar, normal çocuklar gibi kendi yemeklerini yerken ya da giyinirlerken bazı sorumluluklar almalıdır.
- 37- Okuma-yazma öğrenmek, konuşmayı öğrenmeden gerçekleşemez.
- 38- İşitme engelli çocuğum, işiten arkadaşlarıyla

aynı okula gitmesi önemli bir sorun yaratmasa da çocuğun psikolojik durumu için özel eğitim veren bir okula gitmesi daha uygundur.

- 39- Aile eğitimcisinin, "çocuğunuzun her dediğini yapmamalısınız" isteği bizi çocuğumuzdan uzaklaştırır.
- 40- İşitme engelli bir çocuğun anne-babası olmaktan utanıyorum.
- 41- Evde, değişik ve çekici bir oyun ortamı sağlamak evin düzenini bozar.
- 42- Yetişkin ile karşılıklı ilişki sırasında çocuk, sıra almayı öğrenir.
- 43- Herhangi bir isteği konusunda çocuğumun gözyaşları prensiplerimi etkilemez.
- 44- İşitme cihazı ancak düzenli takıldığında, işitme engelli çocuğa fayda sağlar.
- 45- Çocuğun başarısı, uygun ortamların sağlanması ve işbirliğine bağlıdır.
- 46- Evimiz zaman zaman kalabalık ve gürültülü de olsa, çocuğumla daha sağlıklı ilgilenmek için sessiz bir ortam sağlayabilirim.
- 47- İşitme engelli çocukla iletişimde ne kadar başarılı olursak, normal yaşantıda da o kadar kabul edilirler.
- 48- İşitme engelli çocuk iletişim sırasında dinlemiyorsa dil gelişimi ilerleyemez.
- 49- Aile eğitimcisinin görevi, sadece ve sadece bize, çocuğumuza her hangi bir konuyu nasıl öğreteceğimizi göstermektir.
- 50- Çocuğumuz, cihazını biz takmasını istemesek de düzenli takar.

2. KISIM ANKET SORULARI

Bu kısımdaki soruları İÇEM'e gelmeden önceki bilgi ve düşüncelerinize göre cevaplayıp, cevap kağıdındaki şıklardan hangisi size uygunsa, o şıkkın yanındaki kutuyu karalayınız.

- 1- Anne-baba çocuğunu yetiştirmek için başkalarının fikirleri ve önerileri yerine kendi deneyimlerini kullanır.
- 2- İşitme engelli çocuğa bağırarak konuşmak, işitme cihazına giren konuşma sesinin kalitesini bozar.
- 3- Birlikte yapılan işin başarısını paylaşmak anne-baba, çocuğu birbirine yaklaştırır.
- 4- Eğitim dışında, aile eğitimcisinin işitme engelli çocuğu ve ailesini sosyal ortamda gözlemesi ve ailenin fikirlerini alması, zaman kaybı olmayıp aksine daha olumlu kararlar vermek için faydalıdır.
- 5- Konuşmak, okuyup yazmaktan daha önemlidir.
- 6- İşitme cihazı takıldığı an, çocuğa adıyla seslenildiğinde dönüp bakmayabilir.
- 7- İşitme engellilerin eğitiminde, tekrar çok önemlidir. Ama olay ve nesnelere tek kelime olarak ifadesinden ve monoton(hep aynı türden) tekrarlardan kaçınılmalıdır.
- 8- Her isteği yerine getirilen çocuklar toplumda sorun oluşturmurlar, istekler konusunda sınırlı davranılmalıdır.

- 9- İşaret dilini kullanmak, işitme engellilerle iletişimde bulunmanın en birinci yoludur.
- 10- Mükemmel cihazlara sahip olmak, maddiyat gerektirir.
- 11- İşitme engelli çocukla kitaba bakarken, konuşmak yerine resimlerine sadece bakmak, daha anlamlıdır.
- 12- İşitme cihazlı çocuk karşısındakini anlamakta güçlük çeker ve söylenenleri yapamaz.
- 13- İşitme engelli çocuğun zaten işitme sorunu vardır. Orta kulakta meydana gelebilecek herhangi bir problem işitme kaybını arttırsa da azaltsa da bir şey değişmez.
- 14- Anne-babanın kabullenmediği cihazı çocuk da kabullenmez.
- 15- Aile eğitimcisi, yetişkinler ve çocuklarla iletişim kurmada iyi niyet, güler yüz ve sabır gösterir.
- 16- Çocuğun oyununu kendisi yaratır ve oynar, anne-baba olarak bizim onun oyununa katılmamız ve aile eğitimcisi tarafından bu konuda aydınlatılmamıza gerek yoktur.
- 17- Ne olursa olsun çocuğumla aramdaki ilişkiyi hiç bir şey bozamaz.
- 18- İşitme engelli çocukların, işitme eşik düzeyi, kullandıkları işitme cihazları, öğrenme başarıları arasında farklılıklar vardır.
- 19- İşitme engelli çocukla durmadan konuşmak, gü-rültü yapmaktan başka bir şey değildir.
- 20- Çevresiyle iletişim kuran çocuğun dili, kurmayana göre daha hızlı gelişir.
- 21- Tüm işitme engelli çocukların, normal okullarda eğitime alınması bir problem oluşturmaz.
- 22- Şarkı ve tekerleme söylemek zaman alır.

- 23- Çocuğum kendi işini kendisi beceremez, daima gözetim altında olmalıdır.
- 24- İşitme cihazı takan çocuk sesleri fark ettikçe, konuşmaları izler ve dinler, katılmaya çalışır.
- 25- Topluma uyum problemi olan bireyler toplum tarafından kabul edilmezler.
- 26- Bir olayı veya nesneyi görerek, dilini kazanmak daha etkilidir.
- 27- Bir anne-baba olarak, çocuğuma gerçek bir oyun ortamı sağlamak için, evdeki eşyaları kullanarak daha gerçekçi bir ortam hazırlamaktan kaçınmam.
- 28- Kelimeler yerinde kullanıldıklarında o kelimenin ne anlama geldiği anlaşılır.
- 29- Sevmek ve yardım etmek tüm insanların birbirlerine karşı en önemli davranışlarıdır.
- 30- İşitme cihazını dikkatli ve düzenli kullanma, işitme engellileri seslerini kullanmak açısından da normale yaklaştırır.
- 31- Çocuğum ve ben, her gün aynı saatte yapılması gereken işleri yapmaktan zevk alıyoruz.
- 32- Konuşmayı öğrenmek için, işitme cihazı takmak yeterlidir.
- 33- Önceki eğitimden bu yana neler yaptığımızın sorulması ile kendimi imtihanda gibi hissediyorum.
- 34- İşitme engelliler, normal işitenler gibi konuşma ihtiyacı hissetmezler ya da çok az hissederler. Konuşma ihtiyacını gidermek gibi bir problemleri olamaz.
- 35- Sık karşılaşılan benzer ortamlar dil gelişimine yenilik getirmez.
- 36- Çocuğum yaşının altında ve üstündeki oyunların onun canını sıkarak, ilgisini çekmez.

- 37- Cihazını yeni takan işitme engelli çocuk düşüncelerini sözel ifade edemez, bizden sözel olarak yardım ister.
- 38- Elektronik yardımlar ve makineler, çok daha iyi işitme cihazlarına sahip olmak, çocuğumla aramdaki bağdan daha önemlidir.
- 39- Dinlemek, konuşmanın ilk şartıdır.
- 40- İnsanlar yaşadıkları anın dilini o an kullanırlar.
- 41- İşitme engelli çocuğuma olan davranışlarım, yakın çevreme örnek olur.
- 42- Çocuğumun eğitimi ve işitmezliği dışındaki sorunları, eğitimciyi ilgilendirmez.
- 43- Evin kalabalıklığı işitme engelli çocukla herkesin ilgilenmesini sağlar, avantajlıdır.
- 44- İşitme engellilerin normal yaşantıda başarılı olmaları için, işitme engellilerle iletişimin doğal olması gerekir.
- 45- İşitme engelli bir çocuğum olacağına olmasaydı daha iyiydi.
- 46- İşitme cihazı, işitme engelli çocuğun konuşmayı istediği zaman ya da eğitimi sırasında takıldığında faydalıdır.
- 47- İşitme cihazını yeni takan işitme engelli çocuk hemen değil ama, yeterli ortamların sağlanmasıyla zamanı gelince konuşur.
- 48- Çocuğum, durumu ne olursa olsun mutlaka ilkökul düzeyinde okuma-yazma öğrenir.
- 49- Uygun ortamın sağlanmasıyla bireyler başarıya ulaşırlar.
- 50- İletişim sırasında yetişkinler ve çocuklar birbirlerini dinlerler ve ona göre davranıp, cevap verirler.

EK 3 (a)

2. KISIM İÇİN CEVAP KAĞIDI

Bu kısımdaki soruları İÇEM'e gelmeden önceki bilgilerinize göre cevaplayın, cevap kağıdındaki şıklardan hangisi size uygunsa, o şıkkın yanındaki kutuyu karalayınız.

- a. Kuvvetle katılırdım,
b. Katılırdım,
c. Biraz katılırdım,
d. Hiç katılmazdım,
e. Fikrim yoktu,

ANNE

BABA

1-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	26-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
2-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	27-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
3-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	28-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
4-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	29-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
5-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	30-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
6-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	31-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
7-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	32-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
8-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	33-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
9-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	34-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
10-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	35-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
11-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	36-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
12-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	37-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
13-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	38-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
14-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	39-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
15-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	40-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
16-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	41-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
17-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	42-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
18-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	43-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
19-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	44-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
20-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	45-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
21-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	46-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
22-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	47-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
23-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	48-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
24-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	49-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
25-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	50-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐

1. KISIM İÇİN CEVAP KAĞIDI

Bu kısımdaki soruları simdiki bilgilerinize göre cevaplayıp, cevap kağıdındaki şıklardan hangisi size uygunsa, o şıkkın yanındaki kutuyu karalayınız.

- a. Kuvvetle katılıyorum,
 b. Katılıyorum,
 c. Biraz katılıyorum,
 d. Hiç katılmam,
 e. Fikrim yok,

ANNE BABA

1-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	26-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
2-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	27-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
3-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	28-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
4-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	29-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
5-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	30-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
6-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	31-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
7-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	32-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
8-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	33-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
9-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	34-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
10-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	35-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
11-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	36-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
12-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	37-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
13-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	38-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
14-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	39-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
15-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	40-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
16-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	41-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
17-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	42-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
18-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	43-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
19-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	44-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
20-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	45-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
21-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	46-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
22-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	47-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
23-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	48-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
24-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	49-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐
25-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐	50-	a.	☐	b.	☐	c.	☐	d.	☐	e.	☐

ANKET YÖNERGESİ

Değerli anne-baba,

Aşağıda sunulan anket, Eğitim Bilimleri Yüksek Lisansında aile eğitiminin beklentilerin farklılaşmasındaki rolü ve aile eğitiminin gerekliliği konusunda yapılan araştırmaya temel oluşturmak amacıyla sizlere verilmektedir.

Bu anket, anne-babaya aynı kitapçıkla ve ayrı ayrı cevap kağıtları verilerek uygulanacağından; siz eşlerin birbirinizden bağımsız ve etkilenmeden, anketi elinize alıp soruları cevaplamanız gerekmektedir. Soruları cevaplarken olabildiğince içten ve açık olmanız, araştırmamı daha istendik düzeye götürebilmek açısından faydalı olacaktır.

Düşünceleriniz, tüm ankete katılan anne-babaların ortak düşüncesi olarak değerlendirileceğinden, düşünceleriniz açıkça belirtmenizde hiç bir sakınca yoktur. Ayrıca, kimliğinizi yazmanıza da gerek yoktur, yalnız cevap kağıdı üzerinde, anne veya baba olduğunuzu belirtmeniz gerekmektedir.

Sorular iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımdaki soruları şimdiki bilgilerinize dayanarak, ikinci kısımdaki soruları ise İÇEM'e gelmeden önceki bilgi ve dü-

şüncelerinize dayanarak cevaplandırmanız istenmektedir.

İçten cevaplarınız için, şimdiden teşekkür ederim.

Melek GÖKCAN

Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası beklentilerinden aldıkları ham puanlar.

A.E. aldıkları süre (yıl)	Denek No	Anneler		Denek No	Babalar	
		A.E.S	A.E.Ö		A.E.S	A.E.Ö
2	1	134	110	2	142	107
	3	167	97	4	147	96
	5	158	112	6	159	117
	7	173	118	8	137	137
	9	177	108	10	153	133
	11	182	97	12	167	116
3	13	187	101	14	150	93
	15	165	98	16	164	106
	17	140	126	18	166	102
4	19	163	119	20	165	117
	21	146	124	22	157	123
	23	157	99	24	158	78
	25	155	108	26	160	106
	27	148	113	28	147	118
	29	168	126	30	172	125
	31	154	107	32	160	106
	33	157	106	34	150	106
	35	165	109	36	161	106
	37	161	99	38	167	98
	39	148	116	40	148	108

	41	152	117	42	184	121
5	43	189	125	44	153	125
	45	152	121	46	149	126
	47	162	106	48	166	110
	49	150	113	50	174	107
	51	147	116	52	146	116

	53	177	115	54	181	117
	55	161	114	56	159	118
6	57	173	111	58	166	124
	59	160	119	60	174	122
	61	179	125	62	162	196
	63	151	111	64	161	132

Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası işitme cihazından beklentilerinden aldıkları ham puanlar.

A.E. aldıkları süre (yıl)	Denek No	Anneler		Denek No	Babalar	
		A.E.S	A.E.Ö		A.E.S	A.E.Ö
2	1	28	18	2	29	18
	3	33	18	4	26	18
	5	29	18	6	29	16
	7	30	24	8	23	25
	9	28	19	10	24	24
	11	33	17	12	31	21
3	13	35	18	14	29	10
	15	33	14	16	30	20
	17	26	27	18	28	19
4	19	30	20	20	31	20
	21	31	20	22	30	22
	23	30	15	24	33	11
	25	27	18	26	28	15
	27	27	20	28	27	20
	29	29	20	30	28	20
	31	25	16	32	28	18
	33	31	22	34	29	21
	35	30	15	36	29	11
37	29	15	38	31	13	
39	31	20	40	31	21	

	41	31	25	42	31	22
5	43	36	17	44	28	16
	45	29	19	46	28	21
	47	31	18	48	29	24
	49	27	22	50	31	18
	51	30	18	52	30	17
<hr/>						
	53	30	15	54	29	18
	55	32	17	56	31	18
6	57	28	20	58	27	26
	59	29	21	60	30	19
	61	29	18	62	32	17
	63	32	17	64	28	23
<hr/>						

Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası, kendile-
rine verilen eğitimden beklentilerinden aldıkları ham puanla

c	A.E aldıkları süre (yıl)	Denek No	Anneler		Denek No	Babalar	
			A.E.S	A.E.O		A.E.S	A.E.O
2		1	51	42	2	57	40
		3	58	37	4	52	35
		5	53	45	6	51	46
		7	62	46	8	44	44
		9	56	43	10	53	48
		11	66	39	12	59	39
3		13	64	37	14	48	30
		15	55	36	16	60	40
		17	49	47	18	63	39
4		19	55	44	20	55	44
		21	49	41	22	50	43
		23	55	37	24	55	30
		25	66	38	26	56	38
		27	46	42	28	47	44
		29	60	44	30	61	51
		31	51	40	32	55	38
		33	58	38	34	54	40
	35	58	46	36	53	45	
	37	54	34	38	55	36	
	39	44	42	40	45	42	

5	41	53	36	42	65	42
	43	60	48	44	58	50
	45	50	42	46	52	39
	47	55	36	48	60	39
	49	52	38	50	60	43
	51	49	44	52	48	42

6	53	64	42	54	63	43
	55	51	42	56	56	42
	57	58	39	58	62	45
	59	57	48	60	59	44
	61	63	47	62	58	37
	63	54	39	64	53	51

Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrasında, çocuklarına
verilen eğitimden beklentilerinde aldıkları ham puanlar

A.E. aldıkları süre (yıl)	Denek No	Anneler		Denek No	Babalar	
		A.E.S	A.E.Ö		A.EbS	A.E.O.
2	1	19	11	2	19	10
	3	22	10	4	20	10
	5	24	15	6	32	16
	7	20	15	8	21	20
	9	22	11	10	24	15
	11	24	17	12	25	34
3	13	26	16	14	21	18
	15	23	14	16	19	10
	17	21	14	18	18	12
4	19	23	13	20	21	13
	21	17	10	22	20	10
	23	16	12	24	22	19
	25	22	13	26	26	13
	27	16	18	28	15	18
	29	22	17	30	22	17
	31	22	11	32	22	11
	33	20	17	34	21	8
	35	20	10	36	20	13
	37	17	13	38	19	12
	39	17	15	40	17	11

5	41	18	12	42	24	16
	43	27	11	44	22	11
	45	20	17	46	22	19
	47	21	15	48	21	12
	49	20	16	50	20	12
	51	19	12	52	19	20
<hr/>						
6	53	22	12	54	20	14
	55	25	16	56	25	18
	57	27	14	58	25	14
	59	22	14	60	22	17
	61	22	15	62	19	15
	63	14	16	64	21	15
<hr/>						

Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sırasına göre, eğitimciden beklentilerinde aldıkları ham puanlar

A.E. aldıkları süre (yıl)	Anneler			Babalar		
	Denek No	A.E.S	A.E.Ö	Denek No	A.E.S	A.E.O
2	1	15	15	2	16	17
	3	19	17	4	19	17
	5	23	13	6	23	16
	7	22	10	8	17	19
	9	18	13	10	19	17
	11	20	14	12	15	15
3	13	24	13	14	18	15
	15	21	13	16	20	14
	17	16	15	18	21	12
4	19	24	15	20	23	15
	21	20	18	22	21	16
	23	23	14	24	22	11
	25	15	16	26	15	16
	27	23	14	28	23	13
	29	21	19	30	22	14
	31	23	16	32	23	16
	33	23	15	34	18	13
	35	20	13	36	19	14
	37	24	14	38	24	15
	39	20	13	40	20	13

5	41	17	17	42	22	15
	43	20	19	44	14	19
	45	19	15	46	15	19
	47	22	11	48	22	10
	49	19	11	50	23	15
	51	15	9	52	15	7
<hr/>						
6	53	21	16	54	23	16
	55	20	14	56	19	14
	57	23	12	58	17	15
	59	18	16	60	23	16
	61	24	15	62	16	13
	63	21	14	64	19	15
<hr/>						

Anne-babaların aile eğitimi öncesinde ve sonrasında çevreden beklentilerde aldıkları ham puanlar

A.E. aldıkları süre (yıl)	Denek No	Anneler		Denek No	Babalar	
		A.E.S	A.E.O		A.E.S	A.E.O
2	1	6	7	2	6	4
	3	11	2	4	10	4
	5	10	6	6	12	6
	7	12	4	8	9	5
	9	10	6	10	10	7
	11	12	2	12	9	6
3	13	11	6	14	8	6
	15	12	5	16	11	6
	17	9	5	18	12	6
4	19	9	8	20	9	7
	21	7	9	22	9	8
	23	11	6	24	11	5
	25	10	8	26	10	7
	27	11	6	28	11	6
	29	9	6	30	9	6
	31	9	6	32	8	6
	33	8	5	34	8	3
	35	9	6	36	9	6
	37	11	6	38	11	6
	39	6	5	40	8	5

5	41	11	5	42	12	7
	43	11	8	44	7	7
	45	10	7	46	10	7
	47	7	7	48	10	5
	49	8	6	50	11	4
	51	10	8	52	10	10
<hr/>						
6	53	12	7	54	11	7
	55	9	5	56	9	5
	57	10	6	58	11	6
	59	9	7	60	11	5
	61	10	8	62	10	2
	63	11	8	64	12	6
<hr/>						

Anne-babaların aile eğitimi öncesi ve sonrası çocuklarının
dil gelişiminden beklentilerinde aldıkları ham puanlar.

A.E. aldıkları süre (yıl)	Denek No	Anneler		Denek No	Babalar	
		A.E.S	A.E.Ö		A.E.S	A.E.Ö
2	1	25	19	2	24	18
	3	22	14	4	20	17
	5	21	16	6	17	17
	7	23	19	8	23	20
	9	27	16	10	23	23
	11	27	13	12	29	19
3	13	29	13	14	23	15
	15	25	15	16	24	16
	17	20	17	18	24	16
4	19	22	15	20	22	16
	21	21	25	22	26	22
	23	21	15	24	19	2
	25	27	16	26	32	18
	27	24	18	28	24	18
	29	28	17	30	32	18
	31	26	18	32	26	17
	33	26	13	34	27	17
	35	28	20	36	29	18
	37	21	17	38	21	18
	39	26	21	40	27	21

5	41	28	17	42	27	19
	43	31	22	44	24	22
	45	24	21	46	19	22
	47	26	16	48	24	17
	49	23	20	50	29	15
	51	25	20	52	25	20
<hr/>						
6	53	28	20	54	31	19
	55	23	20	56	27	21
	57	28	19	58	28	21
	59	24	16	60	29	19
	61	29	23	62	27	17
	63	23	17	64	32	22
<hr/>						